

**PROGRAM
ROZWOJU
INNOWACJI
WOJEWÓDZTWA
LUBUSKIEGO
DO ROKU 2030**

Lubuskie
Warte zachodu

Zleceniodawca:

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze
ul. Podgórna 7, 65-057 Zielona Góra
e-mail: kancelaria.ogolna@lubuskie.pl
www.lubuskie.pl

Wykonawca:

Spółka Univentum Labs sp. z o. o.
ul. Jana Bażyńskiego 1a, 80-309 Gdańsk
e-mail: office@univentum.pl
www.univentum.pl

Autorzy:

Prof. dr hab. Elżbieta Wojnicka Sycz,
dr Jerzy Tutaj, Piotr Sycz, Wojciech Tutaj

Zielona Góra 2021

Spis treści

Wprowadzenie	5
Wnioski z diagnozy systemu innowacyjnego województwa lubuskiego	7
Diagnoza działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjności lubuskich przedsiębiorstw	7
Definicja działalności innowacyjnej	7
Wnioski dotyczące działalności badawczo-rozwojowej w województwie lubuskim	7
Innowacyjność przedsiębiorstw	8
Perspektywa międzynarodowa	9
Uwarunkowania innowacyjności - czynniki rozwoju województwa lubuskiego	10
Analiza czynników wewnętrznych i zewnętrznych innowacyjności w formie kapitałów rozwojowych	10
Istotne czynniki rozwoju i uwarunkowania innowacyjności województwa lubuskiego	10
Prognozy rozwoju w ujęciu wojewódzkim, terytorialnym i branżowym .	12
Wnioski odnośnie do instytucji lubuskiego systemu innowacyjnego	13
Wąskie gardła, wyzwania i rekomendacje	15
Wnioski z diagnozy ekosystemów inteligentnych specjalizacji województwa lubuskiego	17
Inteligentne specjalizacje województwa lubuskiego i branże kluczowe województwa - wnioski z diagnozy	17
Charakterystyka procesu przedsiębiorczego odkrywania i wnioski z badań ankietowych	18
Czynniki produktywności i prognozy rozwoju w obszarach inteligentnych specjalizacji – wnioski z badania Delphi	19
Trendy technologiczne w obszarach inteligentnych specjalizacji	21
Zielona gospodarka	21
Zdrowie i jakość życia	21

Innowacyjny przemysł	22
Strategia rozwoju systemu innowacyjnego województwa.....	23
Analiza SWOT.....	23
Wizja, misja i cele	24
Zarządzanie Programem Rozwoju Innowacji 2030	26
System wdrażania Programu Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego.	28
Mapa drogowa dla realizacji celów PRI.....	28
Monitoring PRI	43
Koszty realizacji Programu Rozwoju Innowacji, aktualizacja z 2021 roku	43
System monitoringu Programu Rozwoju Innowacji, aktualizacja 2021 ...	43
<i>Spis tabel</i>	52
<i>Spis schematów</i>	52
Wykaz pojęć i skrótów	53

Wprowadzenie

Podstawę prawną opracowania dokumentu Program Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego 2030 stanowi Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U.2021.1057). Zmieniające się nowe uwarunkowania zewnętrzne, wynikające z celów i kierunków wsparcia jakie proponuje Komisja Europejska w ramach kolejnej perspektywy finansowej 2021–2027 oraz zmieniające się podejście do finansowania i współpracy z samorządami wynikające z polityk krajowych wpływają na zmiany dokumentów strategicznych na wszystkich szczeblach administracji publicznej w kraju. W związku z tym dotychczasowy dokument Program Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego z roku 2018 wymagał aktualizacji. Opracowany Program Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego 2030 stanowi integralną część wypełnienia warunków włączenia umożliwiających korzystanie ze środków związanych z CT 1 polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz jest zgodny z Krajowymi Inteligentnymi Specjalizacjami. Dokument wpisuje się w:

- Strategię Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030
- Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030
- Założenia Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności
- Politykę Spójności Unii Europejskiej na lata 2021-2027
- Europejski Zielony Ład (i związany z nim: Europejski plan inwestycyjny na rzecz Zielonego Ładu, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji),
- Program Europa Cyfrowa
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Organem decyzyjnym w zakresie Inteligentnych Specjalizacji jest Zarząd Województwa Lubuskiego.

Podstawowymi źródłami finansowania realizacji celów strategicznych i przyporządkowanych im priorytetów wynikających z planu strategicznego zawartego w Programie Rozwoju Innowacji będą:

- budżety własne samorządu województwa oraz wszystkich wymienionych wyżej podmiotów,
- środki zewnętrzne: fundusze celowe, środki samorządu województwa, budżetu państwa, środki pochodzące z instrumentów finansowych Unii Europejskiej, środki pochodzące z Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Program Rozwoju Innowacyjności Województwa Lubuskiego z roku 2018 w wielu miejscach jest nadal aktualny, szczególnie w obszarze wyznaczonych lubuskich inteligentnych specjalizacji, jednak w związku z aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 oraz w związku z przeprowadzonymi w 2020 r. analizami i ekspertyzami Zarząd Województwa

Lubuskiego podjął decyzję o rewizji prowadzonej dotychczas polityki rozwoju innowacji, a w zasadzie przyjęliśmy zupełnie inny model jej kształtowania. Najważniejszymi wyzwaniem w przyjęciu nowego modelu kształtowania polityki innowacyjnej były: aktualizacja celów polityki, zmiana sposobu zarządzania i monitorowania oraz rozpoczęcie intensywnego procesu przedsiębiorczego odkrywania. Wynikiem tych działań jest rozpoczęty w 2021 r. przegląd specjalizacji i silne działania sieciujące i animujące głównych interesariuszy innowacji w regionie. Wynikiem tych działań jest przegląd specjalizacji i silne działania sieciujące i animujące głównych interesariuszy innowacji w regionie.

Na podstawie przeprowadzonych badań na danych zastanych oraz badań pierwotnych należy wskazać na następujące wnioski i zalecenia dotyczące innowacji w regionie lubuskim:

- Niski stan wiedzy na temat rozwiązań innowacyjnych i możliwości ich wdrożenia
- Niski poziom finansowania innowacji
- Niski poziom finansowania szczególnie prac B+R
- Niski poziom współpracy
- Dostosowanie uczelni wyższych i szkolnictwa zawodowego
- Bardzo słaba współpraca: firma – uczelnia
- Poprawiający się, ale ciągle relatywnie niski poziom innowacyjności głównie w zakresie działalności badawczo-rozwojowej w kraju i wśród regionów europejskich

Wnioski z diagnozy systemu innowacyjnego województwa lubuskiego

W rozdziale przedstawiono wnioski z diagnozy systemu innowacyjnego województwa lubuskiego. Całość diagnozy stanowi załącznik do Programu Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego 2030. Diagnoza zawiera także opis metodyki analiz i dokładne źródła danych.

Diagnoza działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjności lubuskich przedsiębiorstw

Definicja działalności innowacyjnej

Innowacje biznesowe, czyli związane z działalnością gospodarczą, to nowe lub ulepszone produkty lub procesy biznesowe lub ich połączenie, które znacznie różnią się od poprzednich w danej firmie i które zostały wprowadzone na rynek lub wprowadzone w przedsiębiorstwie do jego użytku. Produkt to towar lub usługa, albo ich kombinacja. Procesy biznesowe to wszystkie podstawowe działania firmy w ramach wytwarzania produktów i działania wspierające, jak dystrybucja i logistyka, marketing, sprzedaż, usługi posprzedażne; usługi informatyczne i komunikacyjne (ICT), administracja i usługi zarządcze, inżynieria i usługi techniczne oraz rozwój produktów i procesów biznesowych¹.

Wnioski dotyczące działalności badawczo-rozwojowej w województwie lubuskim

1. W ostatnich latach najlepiej prezentowały się na tle kraju prace badawczo-rozwojowe prowadzone w sektorze przedsiębiorstw w województwie lubuskim.
2. Województwo wchodzi powoli na ścieżkę rozwoju opartego w większym stopniu na działalności B+R i innowacyjnej, czyli unowocześnianie gospodarki. Konieczne są jednak dalsze intensywne działania na rzecz wzrostu działalności B+R przedsiębiorstw i wzmocnienie działalności B+R uczelni i pozostałych instytucji.
3. Ważny jest dalszy rozwój działalności B+R przedsiębiorstw i rozszerzanie grupy podmiotów zaangażowanych w działalność badawczo-rozwojową. Wsparcie takiej działalności w ramach polityki inteligentnych specjalizacji poprzez wyznaczenie kluczowych obszarów B+R i zawiązanie partnerstw na rzecz tych przyszłościowych kierunków rozwoju badawczego i innowacyjnego powinno wspierać dalszą

¹ Oslo Manual (2018), OECD/Eurostat.

transformację gospodarki regionalnej w kierunku rozwoju innowacyjnego i opartego na wiedzy, co będzie odpowiadać także rosnącemu poziomowi wykształcenia społeczeństwa regionu.

4. Jeszcze lepiej plasuje się województwo lubskie na tle pozostałych regionów Polski w ujęciu produktywności biznesowych nakładów na B+R. Na 1 mln zł nakładów na B+R w biznesie przypadało 0,25 zgłoszenia przez przedsiębiorstwa do UPRP, co znaczy, że jedno zgłoszenie kosztowało około 4 mln zł (4 miejsce w Polsce), podczas gdy w warszawskim stołecznym 33 mln zł nakładów na B+R zrealizowanych w sektorze przedsiębiorstw. Tym samym wydaje się, że przedsiębiorstwa w województwie lubuskim przy niedostatku środków na B+R są bardziej skuteczne i oszczędne przy realizacji projektów B+R, choć jednocześnie mogą one dotyczyć mniej przełomowych rozwiązań. Świadczy to jednak o wysokim potencjale ludzkim i organizacyjnym przedsiębiorstw i innych podmiotów lubskich w zakresie realizacji projektów badawczo-rozwojowych.

Innowacyjność przedsiębiorstw

Według danych z BDL GUS z sierpnia 2021 roku udział nakładów na innowacje w Produkcji Regionalnym Brutto w województwie lubuskim wyniósł w 2018 roku 0,97%, podczas gdy średnio w Polsce 1,72% i był niższy, podobnie jak w kraju, niż w latach 2015-2017, ale w regionie wyższy niż w okresie 2010-2014. W 2018 roku luka w tym wskaźniku między Polską a województwem lubuskim ponownie się powiększyła w porównaniu z latami 2015-2017. Oznacza to, że gospodarka regionu jest w mniejszym stopniu oparta na innowacyjności niż średnio w kraju. Wyniki te są jednak znacznie lepsze niż w zakresie udziału nakładów na badania i rozwój w PKB.

Wnioski dotyczące innowacyjności przedsiębiorstw:

1. Kluczowa jest aktywizacja działalności innowacyjnej w sektorze MŚP.
2. Podmioty duże obecne w regionie, szczególnie z udziałem zagranicznym mogą wdrażać innowacje opracowane nie w regionie. Ważne jest więc nakłanianie podmiotów zagranicznych obecnych w regionie do prowadzenia w większym zakresie procesu innowacyjnego na terenie województwa, najlepiej we współpracy z lokalnymi MŚP i uczelniami.
3. Konieczne są działania na polu poszerzania świadomości innowacyjnej i technologicznej społeczeństwa regionu, a także uświadamianie firmom, szczególnie z sektora MŚP możliwości innowacyjnych, np. przez audyty technologiczne realizowane przez instytucje proinnowacyjne wraz ze wskazaniem możliwości uzyskania wsparcia na innowacje.
4. Przedsiębiorstwa aktywne innowacyjnie z sektora MŚP zaczynają dostrzegać korzyści ze współpracy w ramach klastrów, czy innych platform, jak platformy dla inteligentnych specjalizacji.
5. W lubuskim konieczne jest rozszerzanie wsparcia poprzez poszerzanie jego źródeł – środki publiczne samorządów, krajowe, z programów Komisji Europejskiej, a także

przyciąganie funduszy wysokiego ryzyka czy aniołów biznesu do regionu. To ostatnie jednak wymaga obecności wystarczającego skupiska firm innowacyjnych, w które fundusze te mogłyby zainwestować, co z kolei ponownie powoduje konieczność promocji świadomości innowacyjnej i tworzenia warunków dla powstawania firm technologicznych/innowacyjnych, m.in. przez aktywizację działań istniejących instytucji proinnowacyjnych. Ponadto wydaje się, że warto poszerzać wsparcie pożyczkowe -zwrotne szczególnie w odniesieniu do późniejszych etapów działalności innowacyjnej, tak by środki na wsparcie mogły być wykorzystane przez większą liczbę podmiotów. Dotacje powinny głównie dotyczyć działalności badawczo-rozwojowej.

Perspektywa międzynarodowa

Według danych z bazy Regionalnej Tabeli Wyników w zakresie Innowacyjności Unii Europejskiej za rok 2021 województwo lubuskie znalazło się w grupie wschodzących innowatorów, podobnie jak większość regionów Polski poza wielkopolskim, łódzkim, lubelskim, podkarpackim, pomorskim i dolnośląskim, które są wschodzącymi innowatorami plus, a także małopolskim – umiarkowanym innowatorem minus i warszawskim stołecznym będącym w grupie umiarkowanych innowatorów.

Pod względem odległości od regionu UE o najlepszym wyniku w danej zmiennej najlepiej wypadło Lubuskie w tej edycji Regionalnej Tabeli Innowacyjności pod względem zgłoszeń wzorów przemysłowych w przeliczeniu na miliard regionalnego PKB, które były wyższe w regionie niż średnia dla UE i dla Polski. Odsetek osób z wyższym wykształceniem w Lubuskim w wieku 30-34 lata jest niższy niż średnia dla Polski i stanowi 43% najlepszego wyniku w UE w 2021 roku. Zatrudnienie w przemyśle w średnich / wysokich technologiach i usługach opartych na wiedzy jako procent całkowitej siły roboczej to trzeci najlepszy wynik Lubuskiego, wyższy od średniej dla kraju, choć niższy od średniej dla UE.

Słabe strony regionu lubuskiego na tle średniej dla Polski i UE to natomiast:

- Zgłoszenia znaków towarowych w przeliczeniu na miliard regionalnego PKB,
- Międzynarodowe współautorstwa naukowe w przeliczeniu na milion mieszkańców,
- Publiczno-prywatne publikacje w przeliczeniu na milion mieszkańców,
- Zatrudnieni specjaliści ICT jako procent całości zatrudnienia,
- Wydatki na badania i rozwój w sektorze przedsiębiorstw jako procent PKB,
- Odsetek ludności w wieku 25-64 lat uczestniczących w procesie uczenia się przez całe życie,
- Wydatki na badania i rozwój w sektorze publicznym jako procent PKB.

Ponownie więc kwestie związane z innowacyjnością przedsiębiorstw, szczególnie nie związaną z działalnością B+R są mocną stroną regionu. Słabe strony są głównie związane z działalnością badawczo-rozwojową, w tym działalnością publikacyjną, szczególnie opartą na współpracy naukowców z uczelni i z przedsiębiorstw.

Uwarunkowania innowacyjności - czynniki rozwoju województwa lubuskiego

Analiza czynników wewnętrznych i zewnętrznych innowacyjności w formie kapitałów rozwojowych

Województwo lubuskie wypada na poziomie około 70% średniej dla kraju w odniesieniu do kapitału fizycznego, zaś około 65% intelektualnego. Te dwa kapitały rozwojowe wymagają więc szczególnej troski w regionie zgodnie z zasadą rozwoju przewyższania słabych stron. Jednocześnie należy bazować na silnych stronach regionu, a więc szczególnie endogenicznym potencjale i właściwym zarządzaniu na poziomie samorządowym odzwierciedlonym w kapitale administracyjnym, a także wykorzystać prężny kapitał społeczno-gospodarczy i naturalny województwa.

Najważniejsze czynniki rozwoju w regionie to kapitał intelektualny, fizyczny i społeczno-gospodarczy, jednak w obszarze kapitału intelektualnego i fizycznego potrzebne są silne działania na rzecz ich poprawy.

Istotne czynniki rozwoju i uwarunkowania innowacyjności województwa lubuskiego

Analiza przy wykorzystaniu modeli panelowych dla poziomu powiatów pokazała, że w latach 2011-2019 z większym i rosnącym realnym PKB ogółem i PKB na mieszkańca w powiatach współwystępowały następujące czynniki rozwoju:

- Większa liczba i wzrost pracujących ogółem, pracujących na 1 tys. ludności, co pokazuje znaczenie lepszego wykorzystania zasobów pracy dla rozwoju.
- Większa realna produkcja sprzedana przemysłu i większa liczba pracujących w przemyśle i budownictwie – co pokazuje znaczenie przemysłu dla rozwoju województwa lubuskiego i potwierdza kierunek wsparcia inteligentnej specjalizacji Innowacyjny Przemysł.
- Wyższy PKB i jego pozytywne zmiany były też w ostatnich latach w powiatach cechujących się większym udziałem pracujących w sekcjach PKD handel, naprawy, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja, a jednocześnie słabszy rozwój był w powiatach o większej liczbie pracujących w rolnictwie i większym udziale pracujących w pozostałych usługach. Potwierdza to znaczenie branż usługowych w większym stopniu opartych na wiedzy i rynkowych dla rozwoju regionu, a szczególnie sektora ICT, ale także turystyki, które również są wskazane w ramach inteligentnych specjalizacji województwa lubuskiego.
- Więcej ofert pracy było także w powiatach o większym PKB na mieszkańca, zaś oferty pracy są przejawem dobrze działającego sektora przedsiębiorstw i innych organizacji.
- Większa liczba turystów zagranicznych współwystępowała z lepszym rozwojem, co potwierdza kolejno prorozwojowy charakter turystyki w Lubuskim (choć wskaźnik

liczby noclegów w porównaniu z liczbą mieszkańców nie miał znaczenia dla rozwoju - ważne są więc globalne wpływy od turystów).

- Wyższe realne wydatki inwestycyjne gmin i powiatów mają prorozwojowy charakter w regionie. Potwierdza to znaczenie inwestycji publicznych dla rozwoju w Lubuskim, na zasadzie inwestycji w obszary łączące się z korzyściami zewnętrznymi (edukacja, nauka, innowacje, opieka zdrowotna) czy takimi jakie nie mogłyby być sprawnie zorganizowane przez sektor prywatny, a warunkują jego efektywność jak infrastruktura drogowa.
- Przedsiębiorczość tj. większa liczba rejestrowanych podmiotów w porównaniu z liczbą ludności, a więc kreatywność, innowacyjność osób przedsiębiorczych przekłada się na rozwój regionu, co oznacza sensowność wspierania szczególnie innowacyjnych start-upów. Jednocześnie takim czynnikiem rozwoju nie okazała się większa liczba dużych podmiotów w przeliczeniu na mieszkańca, czy większa liczba podmiotów z udziałem zagranicznym. **Lubuskie rozwija się więc głównie siłą mniejszych organizacji o kapitale krajowym.**
- Realna wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca, co potwierdza znaczenie akumulacji kapitału trwałego np. maszyn i urządzeń z utożsamioną w niej technologią dla rozwoju regionu.
- Większa przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę, a więc lepsze warunki życia także stanowią czynnik rozwoju w Lubuskim, co potwierdza sensowność inteligentnej specjalizacji „Jakość życia”.

W oparciu o modele liniowe dla poziomu województwa można stwierdzić, że czynnikami rozwoju regionu lubuskiego w XXI wieku były:

- Lepsze wykorzystanie zasobów pracy – wyższy wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata współwystępujący z wyższym PKB na mieszkańca,
- Rosnący udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem, co potwierdza prorozwojowy charakter inteligentnej specjalizacji „Zielona Gospodarka”,
- Rosnący odsetek osób z wyższym wykształceniem, a więc zasobów dla gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach,
- Wyższe realne wynagrodzenia, które często odzwierciedlają wyższe i rzadsze, nowoczesne kwalifikacje i wyższą produktywność pracy występującą w regionie,
- Rosnąca liczba podmiotów zaangażowanych w prace badawczo-rozwojowe ogółem tj. w sektorze publicznym i przedsiębiorstwach, co potwierdza konieczność oparcia dalej w większym stopniu rozwoju regionu o działalność B+R+I,
- Rosnące realne inwestycje jednostek samorządu terytorialnego oraz więcej ofert pracy, podobnie jak w przypadku poziomu powiatów,
- Poprawiająca się dostępność transportowa mierzona wskaźnikiem Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km², czyli kluczowe znaczenie infrastruktury drogowej dla rozwoju.

- Silniejszy kapitał społeczny w postaci sieci społecznych, w tym innowacyjnych tj. rosnąca liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców, co potwierdza znaczenie różnych inicjatyw na rzecz współpracy w regionie i wspólnej realizacji projektów rozwojowych, co ma szczególne znaczenie, ze względu na efekty synergii zwiększające potencjał poszczególnych podmiotów i wymianę wiedzy w przypadku działalności badawczej i innowacyjnej.
- Turystyka i stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych w danym roku jako czynnik współwystępujący z rozwojem.

Negatywnie związane z rozwojem okazały się kwestie demograficzne w postaci silniejszego przyrostu naturalnego, większej zmiany ludności na 1 tys. mieszkańców, większa gęstość zaludnienia, czy ludność w miastach jako odsetek ogółu ludności. Ważne są więc kwalifikacje ludności i wykorzystanie siły obywateli na rynku pracy dla rozwoju a nie sama liczba mieszkańców. Potwierdza to pozytywny wpływ zasobów pracy i wyższego wykształcenia, stwierdzonego w modelach na poziomie województwa, na rozwój lubuskiego. Ponadto widać, że w regionie korzyści z aglomeracji, które są niewielkie, nie mają znaczenia dla rozwoju. Jak pokazała jednak analiza PKB i jego dynamiki na poziomie powiatów można stwierdzić występowanie silniejszego pasma rozwoju między stolicami regionu.

Z rozwojem nie współwystępowała w regionie rosnąca średnia życia mężczyzn, co jednak jest istotnym przejawem jakości życia i pokazuje konieczność intensyfikacji działań na rzecz zdrowia ludności w województwie, co także jest uwzględnione w inteligentnych specjalizacjach regionu.

Prognozy rozwoju w ujęciu wojewódzkim, terytorialnym i branżowym

Wykonano także prognozy w oparciu o modele trendu zmiennych. W oparciu o te prognozy można się spodziewać do 2025 roku:

- Wzrostu udziału nakładów na B+R w PKB, wzrostu liczby podmiotów B+R, a także umiarkowanego wzrostu zatrudnienia w działalności badawczo-rozwojowej i wzrostu odsetka osób z wyższym wykształceniem, a więc dalszego rozwoju gospodarki opartej na wiedzy w regionie.
- Lekko malejącego udziału regionu w nowo tworzonych przedsiębiorstwach w Polsce, co pokazuje konieczność wsparcia przedsiębiorczości w Lubuskim, by tej tendencji przeciwdziałać, szczególnie, że nowe podmioty okazały się czynnikiem rozwojowym województwa.
- Lekkiego wydłużenia średniej życia kobiet i mężczyzn,
- Lekkiej poprawy PKB na mieszkańca w stosunku do średniej polskiej,
- Poprawy wskaźnika turystów zagranicznych na 1 tys. Mieszkańców, gdy średnia dla Polski=100, co wskazuje na rosnącą relatywną atrakcyjność województwa na tle innych regionów Polski.
- Wzrostu wynagrodzeń w województwie lubuskim w stosunku do średniej dla Makroregionu Północno-Zachodniej.

Wykonano także prognozy w ujęciu terytorialnym – podregionów. Wnioski z nich są następujące:

- Do 2025 roku wzrost PKB na mieszkańca w cenach z 2020 roku, czyli w ujęciu realnym, w stosunku do 2020 roku wyniesie nieznacznie więcej – 14 procent w podregionie zielonogórskim niż w gorzowskim – 13 procent. W stosunku do średniej polskiej można się spodziewać, że w 2025 roku PKB na mieszkańca wyniesie 81,6% w podregionie gorzowskim i 83,5% w podregionie zielonogórskim.
- W podregionie gorzowskim nieznacznie wzrośnie liczba podmiotów przetwórstwa przemysłowego, zaś w zielonogórskim będzie na zbliżonym poziomie.
- Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON z energetyki (sekcja D PKD) nieznacznie spadnie w podregionie gorzowskim, a wzrośnie w zielonogórskim. Podobnie w gorzowskim spadnie liczba podmiotów działających w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją, natomiast w zielonogórskim pozostanie na zbliżonym poziomie.
- W obydwu podregionach dojdzie do dość silnego wzrostu liczby podmiotów działających w budownictwie.
- W obydwu podregionach nastąpi wzrost liczby podmiotów działających w zakwaterowaniu i gastronomii, a więc związanych z turystyką.
- Przewiduje się dalszy wzrost liczby podmiotów działających w obszarze Informatyki i Komunikacji (sekcja J), który będzie szczególnie silny w podregionie zielonogórskim.
- Dojdzie także do wzrostu liczby podmiotów zarejestrowanych w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (Sekcja M), nieznacznie silniejszego w podregionie zielonogórskim.
- Liczba studentów spadnie w obydwu podregionach.
- Udział w liczbie turystów zagranicznych w Polsce wzrośnie prawdopodobnie w podregionie zielonogórskim, a nieznacznie spadnie w gorzowskim.
- Noclegi udzielone turystom krajowym w turystycznych obiektach noclegowych ogółem na 10 tys. mieszkańców, gdy Polska=100 spadną w obydwu podregionach, co sugerują dotychczasowe trendy.

Wnioski odnośnie do instytucji lubuskiego systemu innowacyjnego

Struktura gospodarcza:

1. Bardzo silna pozycja branży metalowej, motoryzacyjnej i meblarskiej – znaczący udział w tych branżach w skali kraju
2. Bardzo duże zróżnicowanie pomiędzy możliwościami kapitałowymi, organizacyjnymi, strategicznymi, technologicznymi pomiędzy firmami MŚP a dużymi firmami
3. Brak kooperacji pomiędzy branżami
4. Brak wiedzy na temat istnienia innych firm w branży, czy też w innym obszarze geograficznym

5. Brak kooperacji pomiędzy największymi ośrodkami biznesu w regionie lubuskim: Zieloną Górą oraz Gorzowem Wielkopolskim w obszarze biznesowym
6. Silniejsza współpraca z innymi firmami w Polsce i w Niemczech niż z tymi, które funkcjonują obok w województwie lubuskim
7. Niewielki udział firm w organizacjach gospodarczych – funkcjonowanie w swojej firmie

Instytucje otoczenia biznesu:

1. Bardzo wysoka dojrzałość nielicznych podmiotów otoczenia biznesu w regionie lubuskim
2. Nierównomierny dostęp do instytucji otoczenia biznesu - Lokalizacja IOB tylko w dużych ośrodkach
3. Brak potrzeb innowacyjnych firm
4. Brak wsparcia innowacji ze strony JST
5. Brak myślenia długofalowego w firmach, dominuje pojęcie szybkiego zarobku – krótki czas od wytworzenia do sprzedaży
6. Wykonywanie ról usługowych dla dużych firm międzynarodowych
7. Bardzo mało warsztatów, wiedzy innowacyjnej przekazywanej przedsiębiorcom – brak popytu i dobrze merytorycznie opakowanej podaży tej wiedzy
8. Trwałe istnienie dwóch światów: nauki i biznesu
9. Nieliczne komórki B+R w firmach
10. Brak wysoko wykwalifikowanej kadry
11. Niski poziom wykorzystywania środków europejskich na badania rozwojowe, zwłaszcza z programów horyzontalnych
12. Brak silnych branżowych ośrodków B+R
13. Niski poziom współpracy IOB z przedsiębiorstwami
14. Niewielki udział przedsiębiorców w inicjowaniu i powstawaniu IOB
15. Słaba polityka informacyjna IOB

Szkolnictwo wyższe:

1. Bardzo słabe więzi pomiędzy uczelniami a biznesem
2. Słaba marka, prestiż istniejących ośrodków akademickich
3. Mała ilość projektów badawczo – rozwojowych podejmowanych wspólnie z biznesem
4. Słaba współpraca pomiędzy uczelniami
5. Zwiększająca się ilość kierunków i specjalności, które wpisują się w lubuskie regionalne inteligentne specjalizacje
6. Aktywność poszczególnych pracowników naukowo – dydaktycznych w nawiązywaniu własnych relacji z biznesem i odwrotnie
7. Mała grupa pracowników naukowo – dydaktycznych zajmujących najwyższe pozycje w rankingach naukowych

Klasy:

1. Mała ilość klastrów spełniających standardy Polskiej Agencji Rozwoju i Przedsiębiorczości
2. Mała otwartość istniejących klastrów na współpracę z nowymi podmiotami
3. Niewielka ilość projektów badawczo – rozwojowych
4. Funkcjonowanie większości klastrów i inicjatyw klastrowych w pierwszej fazie rozwoju organizacji
5. Mała ilość pozyskiwanych środków europejskich przez klasy
6. Zbyt słaba polityka informacyjna większości klastrów

Wąskie gardła, wyzwania i rekomendacje

Analiza wskaźników innowacyjności w województwie lubuskim wskazuje na:

1. słabość systemu innowacyjnego szczególnie w warstwie badawczo-rozwojowej, a stąd słabość ścieżki innowacyjności rewolucyjnej, którą generuje niewielka grupa podmiotów, które jednak w rezultacie osiągają bardzo szybki wzrost
2. konieczność zapewnienia innych sposobów wsparcia innowacyjności jak granty na działania B+R, mobilizujące też środki prywatne, czy wsparcie innowacyjnych start-upów w inkubatorach technologicznych (lokalowe, doradcze, w zakresie uzyskania finansowania czy partnerów biznesowych)
3. brak silnej uczelni i prężnie działających uczelni wyższych i instytutów naukowych, które same mogą prowadzić badania i kształcić odpowiednią kadrę przedsiębiorstw, a także mogą stanowić źródło firm odpryskowych
4. w miarę dobrze funkcjonującą ścieżkę słabszej innowacyjności, bazującą na istniejących rozwiązaniach, czego przejawem jest wysoka intensywność składania wniosków o wzory użytkowe (projektowe), a także wysokie przychody ze sprzedaży produktów nowych dla przedsiębiorstwa w przemyśle - w rezultacie stopa wartości dodanej czy wydajność pracy nie odstaje tak bardzo jak wskaźniki powiązane z działalnością B+R od innych województw
5. fakt, że kluczowe jest wsparcie powstania faktycznego systemu innowacyjnego w województwie lubuskim, bazującego na naturalnych ekosystemach innowacyjnych podmiotów
6. fakt, że podmioty województwa lubuskiego dobrze radzą sobie z projektami innowacyjnymi i badawczo-rozwojowymi o mniejszej skali, mniej przełomowymi i cechuje je wysoka produktywność w ujęciu relacji efektów do nakładów
7. istotność dalszego upowszechniania działalności innowacyjnej i zachęcanie do niej szerszej grupy podmiotów
8. czynniki miękkie jak kwalifikacje czy sieci społeczne są w Lubuskim na wystarczającym poziomie. Słabo jednak region wypada w ujęciu czynników „twardych”, co utrudnia osiągnięcie korzyści, np. kapitału ludzkiego

Uwarunkowania dla rozwoju przedsiębiorczości, szczególnie opartej na wiedzy są więc kluczowe. Przy czym takie przedsiębiorstwa nie będą dobrze działać bez odpowiedniej infrastruktury technologicznej. Kluczowa jest tu poprawa prestiżu lubuskich uczelni, a szczególnie Uniwersytetu Zielonogórskiego jako uczelni akademickiej i Gorzowa Wielkopolskiego jako ośrodka wysokiej jakości kształcenia zawodowego dla przemysłu. Silniejsza promocja uczelni przez pokazanie przyszłościowych badań jakie tutaj są prowadzone, możliwości bardziej zindywidualizowanego podejścia do studenta, nowych dostosowanych do rynku pracy kierunków kształcenia, pokazania sukcesu zawodowego absolwentów lubuskich uczelni, współpracy z przedsiębiorstwami powinna skłonić więcej zdolnych absolwentów szkół średnich do pozostania w regionie dla uzyskania kształcenia wyższego a później założenia tu przedsiębiorstw lub podjęcia pracy. Jednocześnie towarzyszyć temu powinien rozwój informacji o dostępnych możliwościach wsparcia inicjatyw badawczych i innowacyjnych.

Wnioski z diagnozy ekosystemów inteligentnych specjalizacji województwa lubuskiego

Inteligentne specjalizacje województwa lubuskiego i branże kluczowe województwa - wnioski z diagnozy

Regionalne inteligentne specjalizacje jako obszary priorytetowe, które mogą otrzymywać wsparcie na B+R zostały wyznaczone dla potrzeb edycji funduszy strukturalnych 2014-2020. W województwie lubuskim są to: Zielona Gospodarka, Zdrowie i Jakość Życia oraz Innowacyjny Przemysł. Zakres branżowy tych obszarów przedstawiony jest w tabeli 1.

Tabela 1 Lubskie Inteligentne Specjalizacje

1. Zielona gospodarka	2. Zdrowie i jakość życia	3. Innowacyjny przemysł
A. Technologie środowiskowe B. Biogospodarka C. Usługi środowiskowe D. Inne branże wspomagające np. ICT, przemysł metalowy, procesy logistyczne	A. Technologie medyczne B. Usługi medyczne, w szczególności profilaktyka i rehabilitacja C. Wyszczególnione formy turystyki D. Produkty regionalne E. Zdrowa bezpieczna żywność (sektor rolno-spożywczy) F. Inne branże wspomagające, np. sektor ICT, przemysł metalowy, medycyna kosmiczna, procesy logistyczne (np. dystrybucja i magazynowanie) itp.	A. Technologie informacyjno-komunikacyjne B. Przemysł metalowy C. Przemysł motoryzacyjny D. Przemysł wydobywczy i energetyczny E. Przemysł papierniczy F. Przemysł meblarski G. Przemysł drzewny H. Sektor kosmiczny

Źródło: UMWL

Branże kluczowe spoza IS

Za branże kluczowe spoza inteligentnych specjalizacji można uznać: produkcję wyrobów tekstylnych i skórzanych, poligrafię, produkcję wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, produkcję wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, przemysł maszynowy, budownictwo, transport lądowy i rurociągowy oraz magazynowanie i działalność usługowa wspierająca transport. Z usług opartych na wiedzy też kluczowe są takie branże jak działalność prawnicza, rachunkowa, doradztwo podatkowe, działalność firm centralnych, doradztwo związane z zarządzaniem, reklama, badanie rynku i opinii publicznej oraz działalność weterynaryjna. Ponadto takie usługi jak: działalność detektywistyczna i ochroniarska oraz działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni wyróżniają się w województwie lubuskim. W zgłoszeniach patentowych z województwa lubuskiego spośród pozostałych branż kluczowych wyróżniają się przede wszystkim przemysł tworzyw sztucznych i budownictwo, a także przemysł maszynowy.

Charakterystyka procesu przedsiębiorczego odkrywania i wnioski z badań ankietowych

W regionie lubuskim w 2021 roku podjęto szereg przedsięwzięć, które rozwijają lubuski ekosystem innowacji. Został opracowany program pod nazwą: **Lubuskie Innowacje 2030**.

Od stycznia 2021 zaczął prace Departament Rozwoju i Innowacji, który stał się tym samym odpowiedzialny za kształtowanie i wdrażania polityki innowacji w regionie lubuskim. Do tej pory różne elementy polityki były prowadzone w różnych departamentach i jednostkach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego. W miesiącu marcu odbyły się posiedzenia, stworzonego Zespołu Lubuskie Innowacje – wewnętrznego podmiotu Urzędu Marszałkowskiego – w skład który wchodzi osoby z różnych departamentów, a którego celem jest koordynacja i monitoring aktywności innowacyjnych w regionie, a także powołano do życia Lubuskie Forum Innowacji wraz z zespołami roboczymi, które odzwierciedlają lubuskie LIS-y. Celami Lubuskiego Forum Innowacji są:

- Aktualizacja polityki innowacji w regionie
- Monitoring obrazu innowacji w regionie oraz analiza wąskich gardeł i wskazywaniu niezbędnych działań do polepszenia wskaźników charakteryzujących poziom innowacji
- Upowszechnienie priorytetów polityki innowacyjnej w regionie
- Wypracowanie kanałów informacyjnych z uczestnikami rynku innowacji
- Promowanie programów pomocowych – również poza polityka spójności, które stymulują poziom innowacyjności
- Prezentowanie dobrych praktyk w zakresie innowacji w biznesie i jednostek samorządu terytorialnego z Polski i Europy
- Inicjowanie regionalnych i lokalnych projektów innowacyjnych²

Wnioski:

1. Bardzo duża aktywność podmiotów biorących udział w przedsięwzięciach w obszarze innowacji
2. Zbyt mała ilość podmiotów chcących brać udział w przedsięwzięciach w obszarze innowacji
3. Zdecydowanie zbyt mała wzajemna znajomość wśród podmiotów biorących udział w przedsięwzięciach w obszarze innowacji
4. Determinacja władz samorządowych w rozwoju polityki innowacji
5. Bardzo aktywna praca, często ponad standardowa postawa - urzędników Urzędu Marszałkowskiego
6. Szybki proces wdrażania przyjętych celów i przedsięwzięć ze strony firm, instytucji otoczenia biznesu
7. Bardzo aktywna postawa uczelni, zwłaszcza UZ i Akademii im. Jakuba z Paradyża podczas wszystkich prac podejmowanych w ostatnim roku

² Tutaj Jerzy, **Lubuskie Innowacje (dokument wewnętrzny DRI UMWL), Zielona Góra 2021.**

8. Wysoki poziom świadomości wśród osób i podmiotów biorących udział w przedsięwzięciach w obszarze innowacji
9. Słaba polityka promocji innowacji w regionie

Wnioski z badań bezpośrednich podmiotów inteligentnych specjalizacji

1. Uczestnicy badania należą do animatorów prac badawczo – rozwojowych w regionie lubuskim
2. Badani wskazują na słabą politykę informacyjną
3. Wykazano podczas badania ankietowego zbyt skąpą alokację środków na badania rozwojowe
4. Wyraźnie widać brak nakładania się popytu na projekty badawczo - rozwojowe a podażą środków europejskich programach regionalnych
5. Słaba kooperacja pomiędzy biznesem a nauką
6. Bardzo wyraźnie wskazano na potrzebę systematycznej informacji, danych i wiedzy w obszarze innowacji
7. Badania wykazały trafność i konieczność kontynuowania przyjętej polityki innowacji przez władze samorządu województwa lubuskiego

Czynniki produktywności i prognozy rozwoju w obszarach inteligentnych specjalizacji – wnioski z badania Delphi

Na ankietę Delphi - opartą na wiedzy ekspertów, odpowiedziało 23 ekspertów branżowych z województwa lubuskiego, którym składamy serdeczne podziękowania³.

Po dwie odpowiedzi dotyczyły technologii medycznych, sektora rolno-spożywczego i biogospodarki, turystyki i rekreacji oraz przemysłu motoryzacyjnego. Po cztery były z branży metalowej, energetyki razem z 1 odpowiedzią z budownictwa, zaś siedem z ICT (informatyka i przemysł komputerowy) oraz B+R i ekspertyz technicznych.

³ Te osoby to (według kolejności odpowiedzi na ankietę): Pan Piotr Kuryło, Pan Jakub Czwojda, Pan Wojciech Szefer, Pani Anna Łuś, Pan Zbigniew Rudowicz, Pan Andrzej Adamcio, Pani Justyna Kmietowicz, Pani Anna Karasiewicz, Pani Agnieszka Gandecka, Pani Regina Netyks, Pan Edward Makarewicz, Pan Piotr Winiarski, Pan Łukasz Rut, Pan Robert Gromadzki, Pan Mieczysław Kurałowicz, Pan Tomasz Król, Pan Robert Barski, Pani Renata Szakiel-Modrzejewska oraz Pan Władysław Papacz oraz czterech ekspertów, którzy woleli pozostać anonimowi.

Prognozy dotyczące B+R+I branż kluczowych

Eksperti branżowi z ICT/B+R i ekspertyz technicznych oraz energetyki i budownictwa ocenili, że prawdopodobieństwo wprowadzenia przez przedsiębiorstwa w regionie innowacji nowych w skali świata w ich branży w najbliższych 2-5 latach jest wysokie.

Prognozy dotyczące potencjału gospodarczego branż kluczowych

Najsilniejszego wzrostu inwestycji w regionie w perspektywie 3 lat spodziewają się reprezentanci branży motoryzacyjnej (powyżej 30%), a dość silnego wszystkich pozostałych z wyjątkiem turystyki i rekreacji, gdzie przewidywana jest stagnacja w zakresie inwestycji.

Perspektywy rozwoju branż kluczowych w ciągu najbliższych 12 miesięcy

Przedstawiciele wszystkich branż ocenili, że w ciągu najbliższych 12 miesięcy spodziewają się wzrostu przychodów ze sprzedaży, a także wprowadzenia nowych produktów i usług, a więc innowacyjności.

Kierunki rozwoju technologicznego branż kluczowych

Eksperti ocenili, że kluczowe będzie w najbliższych 3 latach ogólne wsparcie działalności B+R+I oraz innowacji cyfrowych, a także wsparcie na marketing innowacji.

Bardzo ważne i dość ważne wszędzie poza turystyką będą też technologie środowiskowe i/lub ich implementacja oraz nowe – inteligentne materiały, a także poszerzenie oferty produkcyjnej o usługi we wszystkich branżach poza sektorem rolno-spożywczym.

Najważniejsze specyficzne nowe technologie/obszary badań w najbliższych 3 latach w branżach kluczowych w regionie, w opinii ekspertów będą następujące:

1. Technologie i usługi medyczne
2. Sektor rolno-spożywczy
3. Turystyka i rekreacja
4. Branża metalowa
5. Energetyka i budownictwo
6. Przemysł motoryzacyjny
7. ICT

Trendy technologiczne w obszarach inteligentnych specjalizacji

Trendy technologiczne w obszarach inteligentnych specjalizacji zostały zaprezentowane w oparciu o analizę źródeł internetowych i literatury.

Zielona gospodarka

Kluczowe trendy technologiczne:

- gospodarka o obiegu zamkniętym według której wytwarzane produkty, jak i materiały oraz surowce powinny pozostawać w gospodarce jak najdłużej by zminimalizować odpady⁴
- „progresywny wzrost produktywności w warunkach gospodarki: niskoemisyjnej, o obiegu zamkniętym, opartej na danych”⁵ (Cel główny Strategii Rozwoju Produktywności do 2030 roku.)
- ekoinnowacje - innowacje środowiskowe m.in. dla gospodarki obiegu zamkniętego oraz włączenie zrównoważonego rozwoju do strategii korporacyjnej, co będzie coraz bardziej wymagane przez przepisy prawne.

Zdrowie i jakość życia

Trendy i wyzwania w zakresie ochrony zdrowia i technologii medycznych:

- w 2021 roku ze względu na pandemię COVID-19 każda firma nauczy się opieki zdrowotnej, ponieważ ochrona pracowników i klientów stanie się podstawowym wymogiem prowadzenia działalności.
- konieczne będą ulepszone środki bezpieczeństwa biologicznego w miejscach, w których personel nie może pracować z domu
- ważne będzie wsparcie dla zdrowia psychicznego pracowników, którzy godzą obowiązki domowe i zawodowe
- nastąpi dalszy rozwój zdalnej medycyny, a także ciągły rozwój robotów i autonomicznych asystentów opieki zdrowotnej
- nastąpi rozwój medycyny precyzyjnej pozwalającej dostosować leki do profilu genetycznego poszczególnych pacjentów
- coraz ważniejsza będzie kwestia bezpieczeństwa danych zdrowotnych np. przechowywanych w chmurze
- trendem jest też rosnący rynek suplementów.

⁴ <https://www.gov.pl/web/klimat/goz>

⁵ <https://bip.kprm.gov.pl/kpr/bip-rady-ministrow/prace-legislacyjne-rm-i/prace-legislacyjne-rady/wykaz-prac-legislacyjnych/r3762474,Projekt-uchwaly-Rady-Ministrow-w-sprawie-Strategii-produktywnosci-2030.html>

Trendy i wyzwania w zakresie żywności:

- poszukiwanie żywności sprzyjającej odporności
- przejrzystość łańcuchów żywnościowych
- rozwój rynku żywności opartej na roślinach (zastępującej mięso, mleko etc.)
- edycja genetyczna roślin np. dla niwelowania gorzkiego smaku odżywczych roślin etc.
- rozwój rynku żywności prebiotycznej i probiotycznej

Trendy i wyzwania w zakresie turystyki:

- wyższe standardy i bezpieczeństwo higieniczne
- większy nacisk kładziony na turystykę wypoczynkową niż biznesową
- wykorzystana zostanie wirtualna rzeczywistość dla zaprezentowania np. hotelu
- rozwój turystyki solo, dla singli, a także rozwój eko turystyki, ze względu na zwracanie uwagi na kwestie zrównoważonego rozwoju przez turystów
- personalizacja marketingu i usług turystycznych

Innowacyjny przemysł

Kluczowe trendy technologiczne:

- transformacja cyfrowa poprzez innowacje cyfrowe związane z tzw. przemysłem 4.0, oraz wzrost poziomu bezpieczeństwa dla pracowników
- serwicyzacja tj. przedsiębiorstwa produkcyjne dodają usługi do swoich procesów w coraz większym stopniu np. konsulting w oparciu o informacje zbierane z czujników zintegrowanych z produktami, zdalny serwis, omijanie pośredników dzięki sklepom internetowym etc.
- wdrożenie innowacji w sferze działania organizacji publicznych i społecznych, których przejawem są np.: instalacje OZE
- połączenie człowieka i maszyny - czyli współpracy między ludźmi a inteligentnymi systemami
- większa przejrzystość ze strony dostawców
- przesunięcie od B2B (Business to Business) do B2C (Business to Customer – biznes do klienta) poprzez bezpośrednią sprzedaż produktów do klientów przez platformę eCommerce, a także usługi dla klientów np. z utrzymania maszyn, konsultingu w oparciu o dane gromadzone od wielu klientów
- rozwój technologii wspomagających, takich jak rzeczywistość rozszerzona (AR) i rzeczywistość wirtualna (VR)
- wykorzystanie drukarek 3D dla prototypowania i obróbki

Strategia rozwoju systemu innowacyjnego województwa

Analiza SWOT

Pełen opis analizy SWOT zawarty został w załączniku 2 do Programu Rozwoju Innowacji.

Podejście inteligentnych specjalizacji zakłada możliwość aktualizacji ich zakresu, szczególnie przez wsparcie nowych jawiących się sektorów w okresie, kiedy to wsparcie jest najbardziej potrzebne, w przeciwieństwie do podmiotów o ustabilizowanej pozycji rynkowej, które tego wsparcia mogą nie potrzebować. Stąd ważna jest priorytetyzacja. Proces przedsiębiorczego odkrywania zrealizowany w 2021 roku wyraźnie pokazał, że szczególnie zakres Zielonej Gospodarki zmienia się w kierunku elektromobilności, potencjalnie ekomateriałów budowlanych, działalności związanej z recyklingiem i utylizacją, wykorzystaniem surowców wtórnych m.in. dla energetyki (np. biogazownia), zrównoważonego projektowania przestrzeni i wyrobów przy wsparciu innowacji cyfrowych od skupienia głównie na energetyce odnawialnej, szczególnie bazującej na lokalnych zasobach leśnych. Ponadto w Innowacyjnym Przemśle wydaje się, że należy się skupić na trzech priorytetach o największym potencjale wygenerowania opartych na działalności B+R konkurencyjnych międzynarodowo wynalazków tj. branży metalowo-maszynowej, branży komputerowo-elektroniczno-elektrycznej, jak też sektorze kosmicznym oraz technologiach informacyjno-komunikacyjnych jak np. cyberbezpieczeństwo. Ponadto wspierane powinno być wpisanie się motoryzacji i innych branż w nowoczesną gospodarkę opartą na wodrze. Kluczowe jest też wsparcie transformacji całego przemysłu w zgodzie z trendami technologicznymi, a szczególnie innowacjami cyfrowymi, ekoinnowacjami, nowymi materiałami i innymi jawiącymi się technologiami przyszłości. W Zdrowiu i jakości życia zakres IS powinien zostać ten sam z dalszym ich rozwojem i modernizacją przy wykorzystaniu przede wszystkim innowacji cyfrowych.

Prowadzony proces przedsiębiorczego odkrywania (głównie warsztaty sieciujące oraz konkurs na kluczowe obszary badawczo-rozwojowe w ramach inteligentnych specjalizacji) doprowadzi do faktycznej priorytetyzacji, która też prawdopodobnie w większym jeszcze stopniu doprowadzi do wskazania bardziej kluczowych technologii (np. innowacje cyfrowe, ekoinnowacje, nowe materiały wyspecjalizowane dla branż tworzących partnerstwo tworzonych w oparciu o współpracę z nauką i firmami ICT). Tabela 2 prezentuje propozycję nowych podobszarów poszczególnych inteligentnych specjalizacji.

Tabela 2 Aktualizacja zakresu inteligentnych specjalizacji po Procesie Przedsiębiorczego Odkrywania

Zielona Gospodarka	Zdrowie i jakość życia	Innowacyjny Przemysł
● Elektromobilność i zielona motoryzacja ● Recykling i bezpieczna dla środowiska utylizacja ● Zrównoważone projektowanie wyrobów i przestrzeni ● Pasywne budownictwo, zielone materiały budowlane oraz recykling materiałów budowlanych ● Odnawialne źródła energii ● Surowce wtórne i pozyskanie produktów energetycznych z odpadów (np. biogazowania)	● Technologie medyczne głównie w zakresie rehabilitacji i w obszarze telemedycyny. ● Usługi zdrowotne skupione na profilaktyce. ● Produkty regionalne i bio produkty spożywcze i dietetyczne. ● Wyspecjalizowane formy turystyki.	● Przemysł komputerowy, elektroniczny i elektryczny. ● Sektor kosmiczny. ● Technologie informacyjno-komunikacyjne, np. cyberbezpieczeństwo ● Wytwarzanie maszyn, urządzeń i części metalowych oraz konstrukcji i wyrobów spawanych ● Nowoczesna gospodarka oparta na wodrze ● Innowacje cyfrowe, ekoinnowacje, nowe materiały i technologie przyszłości w przemyśle

Źródło: opracowanie własne

Wizja, misja i cele

Wizja brzmi „Lubuskie stwarza szanse na sukces w innowacyjności”. Stawiamy w tym przypadku na proces, który się nie kończy, a jego celem jest osiągnięcie wizji zapisanej w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 „Województwo Lubuskie w 2030 roku to „zielona kraina inteligentnych technologii”, cechująca się wysoką jakością życia mieszkańców”.

Tabela 3 Strategia rozwoju Lubuskiego Systemu Innowacji

WIZJA: LUBUSKIE STWARZA SZANSE NA SUKCES W INNOWACYJNOŚCI				
Misja: Zrównoważony rozwój województwa dzięki działalności badawczo- rozwojowej i innowacyjnej w oparciu o konkurencyjne międzynarodowo ekosystemy Lubuskich Inteligentnych Specjalizacji, wprowadzające nowe w skali rynku produkty i usługi, w tym publiczne w oparciu o współpracę w ramach innowacyjnej helisy.				
Cele kierunkowe i szczegółowe:				
1. Nasilenie działalności badawczo-rozwojowej w sektorze przedsiębiorstw i nauki prowadzącej do przełomowych innowacji	2. Ułatwienie rozpoczynania i prowadzenia działalności innowacyjnej, początkowo o charakterze ulepszeń, w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw	3. Promocja regionu jako miejsca dla prowadzenia działalności B+R+I względem interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych	4. Wzrost prestiżu lubuskich uczelni jako ośrodków dydaktycznych i badawczych	5. Rozwój potencjału podmiotów lubuskiego systemu innowacyjnego w zakresie wsparcia działalności B+R+I i jego pozyskiwania
1.1. Kształtowanie opartych na komplementarnych zdolnościach i współpracujących dla ich innowacyjnego łączenia komplementarnych umiejętności ekosystemów inteligentnych specjalizacji regionu 1.2. Wsparcie dla rozwoju innowacyjnych start-upów i komercjalizacji pomysłów MŚP, osób fizycznych i naukowców. 1.3. Ułatwienie wchodzenia dotychczasowych innowatorów w skali przedsiębiorstwa na ścieżkę innowacyjności przełomowej	2.1. Promocja wzrostu potencjału innowacyjnego przez współpracę MŚP w klastrach 2.2. Intensyfikacja działalności instytucji proinnowacyjnych w zakresie audytu technologicznego i doradztwa dla MŚP	3.1. Kształtowanie świadomości technologicznej i innowacyjnej społeczeństwa, szczególnie młodzieży i studentów 3.2. Zachęcanie inwestorów zagranicznych do prowadzenia w regionie działalności B+R+I 3.3. Promocja regionu jako miejsca dla prowadzenia działalności B+R+I w oparciu o regionalną infrastrukturę proinnowacyjną 3.4. Promocja działalności przedsiębiorstw, uczelni, klastrów, instytucji proinnowacyjnych przyjaciół regionu jako ambasadorów potencjału innowacyjnego Lubuskiego	4.1. Rozwój specjalistycznych kierunków studiów, opartych o współpracę z biznesem i związanych z LIS, a także w językach obcych dla przyciągnięcia studentów spoza regionu i zatrzymania młodych osób z regionu 4.2. Wsparcie wchodzenia naukowców w międzynarodowe sieci badawcze i publikacyjne oraz wspólne badania i publikacje z biznesem 4.3. Wsparcie komercjalizacji wyników prac badawczych pracowników uczelni np. w formie przedsiębiorstw odpryskowych, w tym realizowanych wspólnie z MŚP	5.1. Rozwój menedżerów procesów innowacyjnych w administracji i instytucjach proinnowacyjnych – utworzenie Lubuskiego Centrum B+R 5.2. Rozwój potencjału podmiotów lubuskiego systemu innowacji w zakresie pozyskiwania wsparcia na działalność B+R+I, szczególnie w zakresie jego dywersyfikacji na środki Komisji Europejskiej czy inwestorów prywatnych (funduszy VC, aniołów biznesu etc.)

Zarządzanie Programem Rozwoju Innowacji 2030

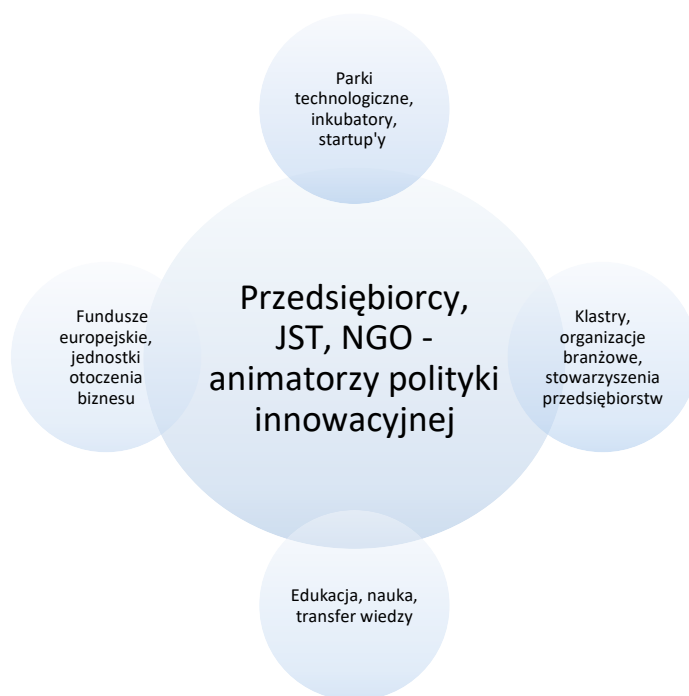
Strategia rozwoju województwa stanowi najważniejszy dokument strategiczny w regionie. Cele rozwoju regionu zawarte są w opracowywanej Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 z 15 lutego 2021⁶:

1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna
2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi
3. Integracja przestrzenna regionu
4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę

Natomiast w Programie Rozwoju Innowacji stanowiącym regionalną strategię rozwoju innowacyjności w wersji zaktualizowanej z 2018 roku wskazano Lubuskie Inteligentne Specjalizacje. Przewidziano trzy podstawowe obszary inteligentnych specjalizacji tj. Zielona Gospodarka, Zdrowie i jakość życia oraz Innowacyjny Przemysł⁷.

Funkcjonowanie lubuskiego ekosystemu innowacji przedstawiają poniższe schematy⁸ (należy zauważyć dynamikę zmian i fakt, że ekosystemy są w permanentnym procesie zmian).

Schemat 1 System Lubuskiej Polityki Innowacji

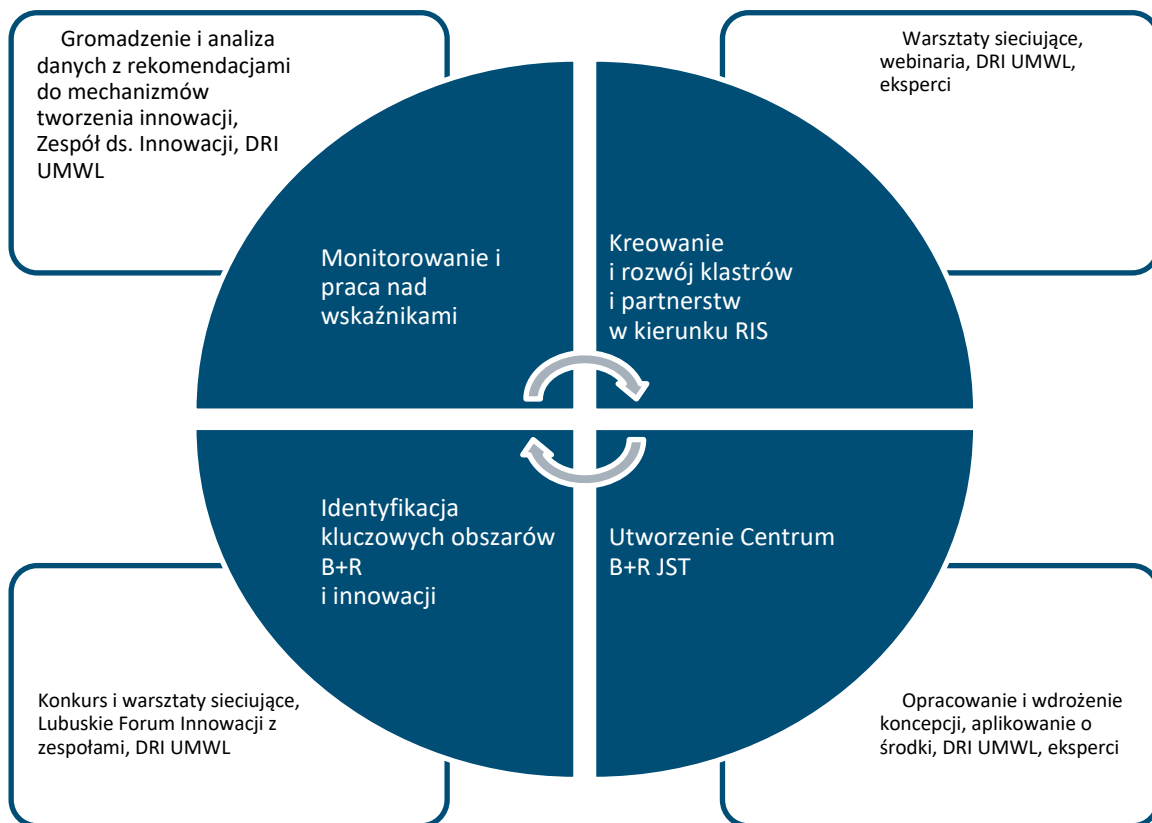
Źródło: opracowanie własne

⁶ https://bip.lubuskie.pl/system/obj/51530_SRWL_2030__czysty_OST_19.02.2021.pdf

⁷ Program Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego, Zielona Góra, 2018.

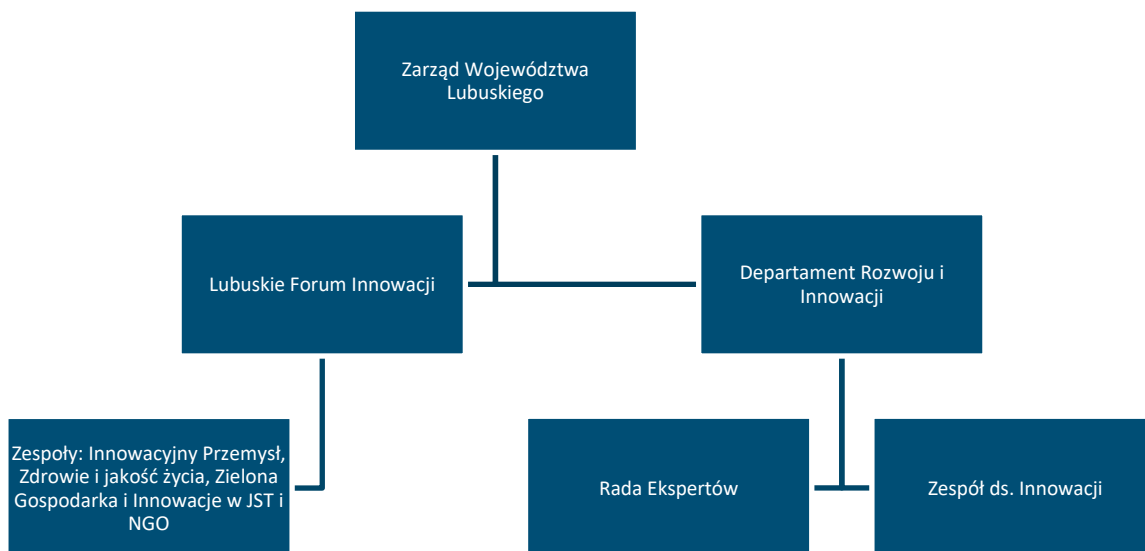
⁸ Schemat nr 1, 2 i 3 – źródło: Tutaj Jerzy, Lubuskie Innowacje (dokument wewnętrzny DRI UMWL), Zielona Góra 2021.

Schemat 2 Cele lubuskiej polityki innowacji oraz czynności z podmiotami je realizującymi

Źródło: opracowanie własne

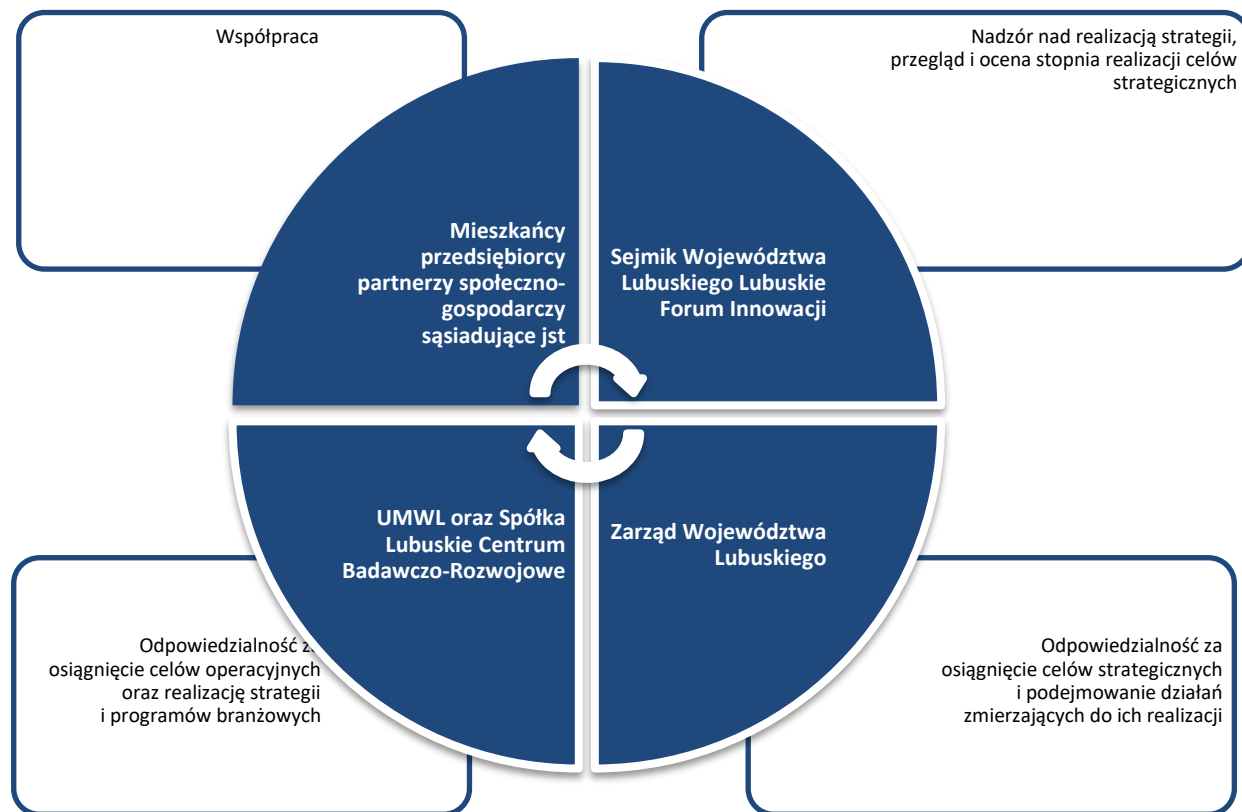
Schemat 3 Podmioty kształtujące Lubuską Politykę Innowacji

Źródło: opracowanie własne

Wdrażanie Programu Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego do roku 2030, stanowi proces ciągły, wymagający monitoringu zmian prawnych, gospodarczych, politycznych oraz elastyczności w dostosowaniu się do priorytetów w zakresie uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

Schemat 4 Model wdrażania Programu Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego

Źródło: Opracowanie własne

System wdrażania Programu Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego

Mapa drogowa dla realizacji celów PRI

Poniżej przedstawione zostały działania w ramach poszczególnych celów szczegółowych, których realizacja da efekt osiągnięcia rezultatów w zakresie innowacyjnego rozwoju odzwierciedlanych w celach kierunkowych.

Cel kierunkowy 1. Nasilenie działalności badawczo-rozwojowej w sektorze przedsiębiorstw i nauki prowadzącej do przełomowych innowacji

Cel szczegółowy 1.1. Kształtowanie opartych na komplementarnych zdolnościach i współpracujących dla ich innowacyjnego łączenia komplementarnych umiejętności ekosystemów inteligentnych specjalizacji regionu

Tabela 4 Działania w ramach celu szczegółowego 1.1.

Działanie	Wskaźnik realizacji	Odpowiedzialne instytucje	Przewidywany budżet	Czas realizacji	Źródło finansowania
„Regionalny bon na innowacje. Opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju przedsiębiorstwa w oparciu o nowe technologie lub innowacyjne rozwiązania.” - m.in. dla podmiotów z związanych partnerstw.	1 konkurs co najmniej 10 zgłoszeń wybór co najmniej 6 kluczowych obszarów B+R	Departament Rozowju i Innowacji UM WL (DRI)	1 000 000 jeszcze w ramach RPO L2020	Listopad 2021- grudzień 2022	samorząd województwa / środki europejskie
Utworzenie i wsparcie działalności sieciującej biur koordynujących współpracę w ramach partnerstw na rzecz kluczowych obszarów B+R LIS – konkurs na koordynatorów partnerstw LIS w oparciu o ich plany działań sieciujących wraz z planem pozyskania dodatkowych środków	3 biura koordynujące współpracę w partnerstwach B+R w poszczególnych LIS	DRI/ np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y – organizacja konkursu/ Partnerzy regionalni – koordynatorzy biur wybrani w konkursie	Około 100 tys. na rok na jedno biuro, czyli na 3 lata 900 tys. zł	Wrzesień 2022- grudzień 2025	samorząd województwa / środki europejskie
Dofinansowanie projektów badawczo-rozwojowych w kluczowych obszarach B+R realizowanych przez konsorcja w oparciu o 3 letni program badawczy z efektem komercjalizacji. Zakładane wysokie dofinansowanie takiego programu powinno jednak wygenerować co najmniej 2-3 razy większą pulę środków partnerów projektu, które będą głównie związane z komercjalizacją wyników badań. Dofinansowanie publiczne zostanie przeznaczone na część badawczą, natomiast pozostali partnerzy zainteresowani komercjalizacją jego efektów wyasygnują pozostałą część budżetu programów badawczych.	Dofinansowanie 3 programów badawczych konsorcjów zakończonych komercjalizacją co najmniej 12 zgłoszeń patentowych, 3 dotyczące patentów europejskich	DRI/ np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y – organizacja konkursu we współpracy z biurami LIS Konsorcja partnerów regionalnych odzwierciedlających innowacyjną helisę - aplikujący	30 mln. zł ze środków publicznych dofinansowane prac B+R w wysokości 10 mln zł na program, partnerzy gospodarczy powinni dołożyć też na działania związane z komercjalizacją 20-30 mln zł na jedno konsorcjum. (środki prywatne i publiczne w przypadku partnerów instytucji publicznych)	2023 rok wybór 3 letnich programów	samorząd województwa / środki europejskie

Źródło: Opracowanie własne

Cel kierunkowy 1. Nasilenie działalności badawczo-rozwojowej w sektorze przedsiębiorstw i nauki prowadzącej do przełomowych innowacji

Cel szczegółowy 1.2. Wsparcie dla rozwoju innowacyjnych start-upów i komercjalizacji pomysłów MŚP, osób fizycznych i naukowców oraz dużych przedsiębiorstw i jednostek samorządu terytorialnego.

Tabela 5 Działania w ramach celu szczegółowego 1.2.

Działanie	Wskaźnik realizacji	Odpowiedzialne instytucje	Przewidywany budżet	Czas realizacji	Źródła finansowania
Granty dla innowacyjnych start-upów w obszarach LIS w oparciu o przedstawiony 3 letni program badawczy wraz np. z lokalizacją w inkubatorze technologicznym w regionie	15 start-upów po 3 na każda LIS 15 zgłoszeń patentowych/ wzorów użytkowych/ towarowych czy innych form ochrony własności intelektualnej	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y – organizacja konkursu na operatora/operatorów w programie spośród infrastruktury proinnowacyjnej	Po 300 tys. na obiecujący program badawczy (100 tys. na rok) na start-up razy 15 start-upów plus koszty pośrednie operatora – około 5 mln zł	2023-2027	samorząd województwa / środki europejskie
Akceleracja innowacyjnych start-upów w dużej firmie (10-15% wkładu dużej organizacji, reszta z dotacji) – duża firma przedstawia wyzwania technologiczne realizowane przez MŚP; dodatkowe punkty przyznawane za okres postakceleracji na usamodzielnienie się MŚP.	3 start-upy	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y – organizacja konkursu	1,5 mln zł dotacje na 3 pilotaże na start-up i kwestie doradcze po 500 tys. zł, do każdego po 50-75 tys. zł środków dużej firmy, razem 150-225 tys. zł środków prywatnych	2023-2026	samorząd województwa / środki europejskie
Dofinansowanie badań gotowości technologicznej i rynkowej wynalazków MŚP, osób fizycznych i naukowców	50-60 grantów po 20-70 tys. zł w zależności od kosztów zadeklarowanych i uzasadnionych w aplikacji	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y – organizacja konkursu na operatora/operatorów w programie spośród infrastruktury proinnowacyjnej	3 mln zł plus koszty pośrednie operatora – około 3,3 mln zł	2023-2027	samorząd województwa / środki europejskie
Profesjonalizacja rzecznictwa patentowego/w zakresie praw własności intelektualnej (PWI) w regionie –dotacja dla profesjonalnego rzecznika. Dotacja na profesjonalizację rzeczników w wysokości 50 tys. zł na kontynuację/ rozwój oferowanych usług oraz pomysły i ich wdrożenie na zachęcenie	5 grantów po 50 tys. Zł	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y – organizacja konkursu	250 tys. zł	2023-2024	samorząd województwa / środki europejskie

PROGRAM ROZWOJU INNOWACJI WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO DO ROKU 2030

przedsiębiorstw do zgłoszeń patentowych, a także wypracowanie/udoskonalenie kodeksów ochrony własności intelektualnej na uczelniach, tak by ułatwiały współpracę z przedsiębiorstwami poprzez rozwój zaufania na bazie respektowania interesów obu stron.					
Kontynuacja bonów na innowacje (od 20 do 100 tys. zł) w tym wsparcie uzyskiwania ochrony własności intelektualnej w skali międzynarodowej przez firmy związane z LIS	90 wspartych podmiotów MŚP - wybór operatorów	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y – organizacja konkursu na operatora/ operatorów programu spośród infrastruktury proinnowacyjnej	Po około 30 na rok tj. po około 1,5 mln zł na rok, 4,5 mln zł na 3 lata	2022-2027	samorząd województwa / środki europejskie

Źródło: Opracowanie własne

Cel kierunkowy 1. Nasilenie działalności badawczo-rozwojowej w sektorze przedsiębiorstw i nauki prowadzącej do przełomowych innowacji

Cel szczegółowy 1.3. Ułatwienie wchodzenia dotychczasowych innowatorów w skali przedsiębiorstwa na ścieżkę innowacyjności przełomowej

Tabela 6 Działania w ramach celu szczegółowego 1.3.

Działanie	Wskaźnik realizacji	Odpowiedzialne instytucje	Przewidywany budżet	Czas realizacji	Źródło finansowania
Dotacja na projekty badawczo-rozwojowe prowadzące do opracowania nowego produktu/usługi (przynajmniej nowego w skali rynku krajowego) realizowane przez konsorcja MŚP obejmujące co najmniej jedno przedsiębiorstwo wysokiej techniki/usług opartych na wiedzy i branż tradycyjnych, dodatkowe punkty za współpracę z nauką np. spółką celową uczelni szczególnie lubuskich. Projekty B+R powinny wpisywać się w LIS. Czas trwania 2-3 lata.	6 projektów B+R po 2 mln zł 12 zgłoszeń praw ochrony własności intelektualnej	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	12 mln ze środków publicznych, wygenerowane powinno zostać co najmniej 500 tys. zł środków prywatnych na każde konsorcjum tj. 3 mln zł razem	2023-2027	samorząd województwa / środki europejskie

Źródło: Opracowanie własne

Cel kierunkowy 2. Ułatwienie rozpoczęcia i prowadzenia działalności innowacyjnej, początkowo o charakterze ulepszeń, w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw

Cel szczegółowy 2.1. Promocja wzrostu potencjału innowacyjnego przez współpracę MŚP w klastrach

Tabela 7 Działania w ramach celu szczegółowego 2.1.

Działanie	Wskaźnik realizacji	Odpowiedzialne instytucje	Przewidywany budżet	Czas realizacji	Źródło finansowania
Dotacje na usługi proinnowacyjne klastrów i innych instytucji typu platformy – konkurs na takie usługi względem swoich członków z rezultatem w postaci wykazania się co najmniej 5 podmiotami na klaster, które rozpoczęły działalność innowacyjną, a wcześniej jej nie realizowały	5 grantów po 300-400 tys. zł na klaster Co najmniej 25 podmiotów, które rozpoczną działalność innowacyjną	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	2 mln zł	2022-2026	samorząd województwa / środki europejskie

Źródło: Opracowanie własne

Cel kierunkowy 2. Ułatwienie rozpoczęcia i prowadzenia działalności innowacyjnej, początkowo o charakterze ulepszeń, w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw

Cel szczegółowy 2.2. Intensyfikacja działalności instytucji proinnowacyjnych w zakresie audytu technologicznego i doradztwa dla MŚP

Tabela 8 Działania w ramach celu szczegółowego 2.2.

Działanie	Wskaźnik realizacji	Odpowiedzialne instytucje	Przewidywany budżet	Czas realizacji	Źródło finansowania
Dotacje na działania audytowe i opracowanie strategii innowacyjności wraz z możliwościami jej wsparcia zrealizowanej przez instytucje proinnowacyjne na rzecz MŚP	1-3 operatorów programów audytowych o budżetach około 500 tys. zł Audyt co najmniej 100 MŚP	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	1,5 mln zł	2022-2026	samorząd województwa / środki europejskie

Źródło: Opracowanie własne

Cel kierunkowy 3. Promocja regionu jako miejsca dla prowadzenia działalności B+R+I względem interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych

Cel szczegółowy 3.1. Kształtowanie świadomości technologicznej i innowacyjnej społeczeństwa, szczególnie młodzieży i studentów

Tabela 9 Działania w ramach celu szczegółowego 3.1.

Działanie	Wskaźnik realizacji	Odpowiedzialne instytucje	Przewidywany budżet	Czas realizacji	Źródło finansowania
Mikrogranty na najlepsze pomysły badawczo-rozwojowe i innowacyjne licealistów i studentów na realizację projektu B+R, założenie przedsiębiorstwa lub zgłoszenie patentu lub innej formy ochrony własności intelektualnej. W zależności od zakresu projektu (czy tylko B+R czy też zgłoszenie do ochrony własności intelektualnej granty 5-20 tys. zł)	30 grantów po 5-20 tys. zł	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y – organizacja konkursu na operatora programu	Okolo 350 tys. zł plus koszty pośrednie i edukacyjno-szkoleniowe odnośnie potencjalnych beneficjentów operatora tj. okolo 500 tys. zł	2022-2026	samorząd województwa / środki europejskie
Opracowanie strategii promocji innowacyjności regionu z partycypacją społeczną – organizacjami warsztatów i konsultacji, które także będą formą promocji	1 strategia	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	300 tys. zł	2024-25	samorząd województwa / środki europejskie
Rozwój portalu Innowacyjne Lubuskie z linkami i aktualizowaną ofertą instytucji proinnowacyjnymi, linkami do firm innowacyjnych, uczelni, możliwościami wsparcia etc.	1 portal	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	300 tys. zł – utworzenie i 3 lata redakcji portalu	2022-24	samorząd województwa / środki europejskie
Promocja innowacyjnych przedsiębiorstw, zwycięzców konkursów, szczególnie MŚP. Granty na promocję.	15 grantów po 50 tys. zł	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	750 tys. zł	2021-2022	samorząd województwa / środki europejskie
Kampania promocyjna marki Innowacyjne Lubuskie	1 kampania	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	250 tys. zł	2024	samorząd województwa / środki europejskie

Źródło: Opracowanie własne

Cel kierunkowy 3. Promocja regionu jako miejsca dla prowadzenia działalności B+R+I względem interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych

Cel szczegółowy 3.2. Zachęcanie inwestorów zagranicznych do prowadzenia w regionie działalności B+R+I

Tabela 10 Działania w ramach celu szczegółowego 3.2.

Działanie	Wskaźnik realizacji	Odpowiedzialne instytucje	Przewidywany budżet	Czas realizacji	Źródło finansowania
Konkurs na ofertę promocyjną instytucji proinnowacyjnych odnośnie inwestorów zagranicznych.	5 kampanii promocyjnych po 50 tys. zł	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	250 tys. zł	2023-2025	samorząd województwa / środki europejskie
Badanie potrzeb inwestorów zagranicznych obecnych w regionie i potencjalnych odnośnie lokowania w Lubuskim działalności B+R+I	1 badanie	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	300 tys. zł	2024-25	samorząd województwa / środki europejskie

Źródło: Opracowanie własne

Cel kierunkowy 3. Promocja regionu jako miejsca dla prowadzenia działalności B+R+I względem interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych

Cel szczegółowy 3.3. Promocja regionu jako miejsca dla prowadzenia działalności B+R+I m.in. w oparciu o regionalną infrastrukturę proinnowacyjną

Tabela 11 Działania w ramach celu szczegółowego 3.3.

Działanie	Wskaźnik realizacji	Odpowiedzialne instytucje	Przewidywany budżet	Czas realizacji	Źródło finansowania
Konkurs na innowacyjne usługi wsparcia działalności B+R+I instytucji proinnowacyjnych, organizacji społecznych uczelni. Dofinansowanie przetestowania takiej usługi w regionie.	Dofinansowanie 5 pilotaży takich usług po około 100 tys. każdy.	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	500 tys. zł	2023-2025	samorząd województwa / środki europejskie
Nagroda dla najlepszej instytucji proinnowacyjnej tj. o najwyższych efektach w ujęciu zgłoszeń patentowych, akceleracji start-upów i innych zrealizowanych usług proinnowacyjnych, a szczególnie wygenerowanego budżetu spoza środków regionalnych (z sektora prywatnego, funduszy krajowych i europejskich)	Ogłoszenie konkursu w 2022 roku jego zamknięcie po 3 latach: nagrody 1 miejsce – 300 tys. zł, 2 miejsce 200 tys. zł, 3 miejsce 100 tys. zł	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	600 tys. zł	2022-2025	samorząd województwa / środki europejskie

Źródło: Opracowanie własne

Cel kierunkowy 3. Promocja regionu jako miejsca dla prowadzenia działalności B+R+I względem interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych

Cel szczegółowy 3.4. Promocja działalności przedsiębiorstw, uczelni, klastrów, instytucji proinnowacyjnych przyjaciół regionu jako ambasadorów potencjału innowacyjnego Lubuskiego

Tabela 12 Działania w ramach celu szczegółowego 3.4.

Działanie	Wskaźnik realizacji	Odpowiedzialne instytucje	Przewidywany budżet	Czas realizacji	Źródło finansowania
Przygotowanie różnorodnych form prezentacji informacji o potencjale B+R+I regionu	1 kampania, około 300 materiałów promocyjnych	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	200 tys. zł	2024-2026	samorząd województwa / środki europejskie
Dofinansowanie organizacji i uczestnictwa w międzynarodowych konferencjach związanych z działalnością B+R, targów innowacji i innych wydarzeń z wymogiem prezentacji informacji o potencjale innowacyjnym Lubuskiego.	50 dofinansowań wyjazdów po około 3 tys. zł 15 dofinansowań organizacji wydarzeń proinnowacyjnych po 20 tys. zł	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	450 tys. zł	2022-2027	samorząd województwa / środki europejskie

Źródło: Opracowanie własne

Cel kierunkowy 4. Wzrost prestiżu lubuskich uczelni jako ośrodków dydaktycznych i badawczych

Cel szczegółowy 4.1. Rozwój specjalistycznych kierunków studiów, np. opartych o współpracę z biznesem (związanych z LIS) i w językach obcych dla przyciągnięcia studentów spoza regionu i zatrzymania młodych osób z regionu

Tabela 13 Działania w ramach celu szczegółowego 4.1.

Działanie	Wskaźnik realizacji	Odpowiedzialne instytucje	Przewidywany budżet	Czas realizacji	Źródło finansowania
Stypendia dla najlepszych naukowców i badaczy w zakresie renomowanych międzynarodowych publikacji lub pozyskiwania środków z programów pozaregionalnych lub publikujących w skali międzynarodowej wspólnie z przedstawicielami przedsiębiorstw (po 2-4 stypendia na rok)	30 rocznych stypendiów po 48 tys. zł (po 4 tys. zł na miesiąc)	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	1,44 mln. zł	2023-2026	samorząd województwa / środki europejskie
Granty dla uczelni i dotacje dla kół naukowych	30 grantów i 10 dotacji	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	5,0 mln	2024-2028	samorząd województwa / środki europejskie

Źródło: Opracowanie własne

Cel kierunkowy 4. Wzrost prestiżu lubuskich uczelni jako ośrodków dydaktycznych i badawczych

Cel szczegółowy 4.3. Wsparcie komercjalizacji wyników prac badawczych pracowników uczelni np. w formie przedsiębiorstw odpryskowych, w tym realizowanych wspólnie z MŚP

Tabela 14 Działania w ramach celu szczegółowego 4.3.

Działanie	Wskaźnik realizacji	Odpowiedzialne instytucje	Przewidywany budżet	Czas realizacji	Źródło finansowania
Konkurs na grant dla spółek spin off na koszty organizacji i badania gotowości technologiczno-rynkowej oraz marketing. Konkurs ogłaszany corocznie z dofinansowaniem 1 spółki.	5 spółek z dotacją 70 tys. zł	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	350 tys. zł	2022-2029	samorząd województwa / środki europejskie
Dofinansowanie procedur zgłoszeń patentowych uczelni razem z przedsiębiorstwami.	10 projektów po 35 tys. zł	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	350 tys. zł	2022-2029	samorząd województwa / środki europejskie

Źródło: Opracowanie własne

Cel kierunkowy 5. Rozwój potencjału podmiotów lubuskiego systemu innowacyjnego w zakresie wsparcia działalności B+R+i i jego pozyskiwania

Cel szczegółowy 5.1. Rozwój menedżerów procesów innowacyjnych w administracji i instytucjach proinnowacyjnych – utworzenie Lubuskiego Centrum B+R

Tabela 15 Działania w ramach celu szczegółowego 5.1.

Działanie	Wskaźnik realizacji	Odpowiedzialne instytucje	Przewidywany budżet	Czas realizacji	Źródło finansowania
Utworzenie Lubuskiego Centrum B+R w obydwu stolicach województwa (np. w Gorzowie filia pn. Lubuskie Centrum Przemysłu 4.0)	1 centrum 10 pracowników	UMWL	2 mln zł na rok 6 mln na 3 lata	2022 – utworzenie do 2024	samorząd województwa / środki europejskie
Kursy/studia podyplomowe co najmniej 10 osób w zakresie zarządzania innowacyjnością	10 pracowników LCBiR z certyfikatem ukończenia kursów lub studiów podyplomowych	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	50-70 tys. zł	2024-2026	samorząd województwa / środki europejskie
Dofinansowanie inicjatyw w ramach lokalnej polityki innowacji (jst i ich jednostki, organizacje społeczne) w RPO	20 inicjatyw proinnowacyjnych po 30 - 100 tys. zł	UMWL/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	1 mln zł	2023-2027	samorząd województwa / środki europejskie

Źródło: Opracowanie własne

Cel kierunkowy 5. Rozwój potencjału podmiotów lubuskiego systemu innowacyjnego w zakresie wsparcia działalności B+R+I i jego pozyskiwania

Cel szczegółowy 5.2. Rozwój potencjału podmiotów lubuskiego systemu innowacji w zakresie pozyskiwania wsparcia na działalność B+R+I, szczególnie w zakresie jego dywersyfikacji na środki Komisji Europejskiej czy inwestorów prywatnych

Tabela 16 Działania w ramach celu szczegółowego 5.2.

Działanie	Wskaźnik realizacji	Odpowiedzialne instytucje	Przewidywany budżet	Czas realizacji	Źródło finansowania
Dofinansowanie sieci aniołów biznesu założonej przez lokalne przedsiębiorstwa będące liderami w innowacyjności. Dofinansowanie powinno wynieść nie więcej niż 25% kosztów działania sieci.	Utworzenie 1 sieci aniołów biznesu Dofinansowanie co najmniej 10 start upów na rok (po około 50 tys. - 500 tys. zł)	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	Około 2 mln zł	2023-2024	samorząd województwa / środki europejskie
Przeprowadzanie analiz problemów organizacji z aplikowaniem i uzyskiwaniem dofinansowania i wdrożenie rozwiązań je zmniejszających.	1 analiza i inicjatywy wdrożeniowe	DRI/np.: Lubuskie Centrum B+R lub JOB-y	Około 300 tys. zł	2024-2025	samorząd województwa / środki europejskie

Źródło: Opracowanie własne

Monitoring PRI

Koszty realizacji Programu Rozwoju Innowacji, aktualizacja z 2021 roku

Tabela 17 Szacunkowe koszty działań w ramach PRI 2021

Cel szczegółowy	Koszty w tys. Zł	Wygenerowane dodatkowe środki partnerów projektów (prywatne lub publiczne) – z innych źródeł w tys. Zł
Cel szczegółowy 1.1. Kształtowanie opartych na komplementarnych zdolnościach i współpracujących dla ich innowacyjnego łączenia komplementarnych umiejętności ekosystemów inteligentnych specjalizacji regionu	31100	60000-90000
Cel szczegółowy 1.2. Wsparcie dla rozwoju innowacyjnych start-upów i komercjalizacji pomysłów MŚP, osób fizycznych i naukowców.	14550	150-225
Cel szczegółowy 1.3. Ułatwienie wchodzenia dotychczasowych innowatorów w skali przedsiębiorstwa na ścieżkę innowacyjności przełomowej	12000	3000
Cel szczegółowy 2.1. Promocja wzrostu potencjału innowacyjnego przez współpracę MŚP w klastrach	2000	nd
Cel szczegółowy 2.2. Intensyfikacja działalności instytucji proinnowacyjnych w zakresie audytu technologicznego i doradztwa dla MŚP	1500	nd
Cel szczegółowy 3.1. Kształtowanie świadomości technologicznej i innowacyjnej społeczeństwa, szczególnie młodzieży i studentów	2100	nd
Cel szczegółowy 3.2. Zachęcanie inwestorów zagranicznych do prowadzenia w regionie działalności B+R+I	550	nd
Cel szczegółowy 3.3. Promocja regionu jako miejsca dla prowadzenia działalności B+R+I m.in. w oparciu o regionalną infrastrukturę proinnowacyjną	1100	nd
Cel szczegółowy 3.4. Promocja działalności przedsiębiorstw, uczelni, klastrów, instytucji proinnowacyjnych przyjaciół regionu jako ambasadorów potencjału innowacyjnego Lubuskiego	650	nd
Cel szczegółowy 4.1. Rozwój specjalistycznych kierunków studiów, np. opartych o współpracę z biznesem (związanych z LIS) i w językach obcych dla przyciągnięcia studentów spoza regionu i zatrzymania młodych osób z regionu	1230	nd
Cel szczegółowy 4.2. Wsparcie wchodzenia naukowców w międzynarodowe sieci badawcze i publikacyjne oraz wspólne badania i publikacje z biznesem	6440	nd
Cel szczegółowy 4.3. Wsparcie komercjalizacji wyników prac badawczych pracowników uczelni np. w formie przedsiębiorstw odpryskowych, w tym realizowanych wspólnie z MŚP	700	nd
Cel szczegółowy 5.1. Rozwój menedżerów procesów innowacyjnych w administracji i instytucjach proinnowacyjnych – utworzenie Lubuskiego Centrum B+R	7070	nd
Cel szczegółowy 5.2. Rozwój potencjału podmiotów lubuskiego systemu innowacji w zakresie pozyskiwania wsparcia na działalność B+R+I, szczególnie w zakresie jego dywersyfikacji na środki Komisji Europejskiej czy inwestorów prywatnych	2300	1500
Suma (w tys. Zł)	77290	69650-99725

Źródło: Opracowanie własne

Jak pokazuje tabela 27 szacowane koszty realizacji działań w ramach PRI 2021 wyniosą ze środków publicznych 77,29 mln zł do 2029 roku i powinny wygenerować 69,65 do 99,73 mln zł dodatkowych środków prywatnych.

System monitoringu Programu Rozwoju Innowacji, aktualizacja 2021

Dla potrzeb monitoringu inteligentnych specjalizacji w regionie proponuje się dwa poziomy wskaźników monitoringowych tj. kontekstowe odnoszące się do poziomu całego regionalnego systemu

innowacji i odnoszące się do poziomu poszczególnych Lubuskich Inteligentnych Specjalizacji (LIS) w ujęciu horyzontalnym tj. taki sam typ wskaźnika dla każdej z LIS i specyficznym tj. wskaźniki jakie charakteryzują tylko daną LIS. W każdej z tych grup wskaźników znajdą się wskaźniki odnoszące się do nakładów, przejawów i rezultatów, a także wskaźniki produktywności tj. porównujące rezultaty do nakładów, szczególnie w ujęciu wskaźników kontekstowych.

1 Wskaźniki kontekstowe – ogólny poziom działalności B+R+I i jej dynamika – w ujęciu bezwzględnym oraz z odniesieniem do PKB na mieszkańca w stosunku do średniej krajowej:

A. Nakłady:

- Udział B+R w PKB ogółem i udział B+R przedsiębiorstw w PKB
- Nakłady na innowacje w ujęciu realnym (w cenach stałych) i ich dynamika
- Ogólny poziom PKB na mieszkańca w regionie w ujęciu realnym

B. Przejawy:

- Liczba pracujących w B+R w przedsiębiorstwach
- Odsetek firm 10-249 uczestniczących w inicjatywach klastrowych
- Udział pracujących w branżach wysokiej i średniowysokiej techniki
- Udział pracujących w branżach usług opartych na wiedzy

C. Rezultaty:

- Odsetek firm, które wdrożyły innowacje nowe w skali rynku
- Odsetek firm, które wdrożyły innowacje nowe w skali firmy
- Liczba zgłoszeń patentowych, patentów i znaków towarowych i ich dynamika
- Udział przychodów ze sprzedaży wyrobów innowacyjnych w przychodach ze sprzedaży w przemyśle
- Udział przychodów ze sprzedaży produktów wysokiej i średniowysokiej techniki w przychodach ze sprzedaży przedsiębiorstw przemysłowych

D. Produktywność nakładów na B+R+I – wskaźniki rezultatu do wskaźników nakładów

Powyższe wskaźniki mogą być monitorowane corocznie w oparciu o dane ze statystyki publicznej. Celem jest wzrost tych wskaźników i/lub wzrost lub utrzymanie w przypadku wysokich pozycji miejsca województwa lubuskiego na tle średniej polskiej i/lub w rankingu województw.

2 Wskaźniki dla poszczególnych LIS

A. Horyzontalne

a. Nakłady

- zasoby ludzkie (absolwenci i studenci poszczególnych kierunków studiów związanych z profilem LIS) – udział w regionie (GUS)
- liczba projektów i wartość środków przyznanych na projekty związane z danym LIS z RPO WL, programów krajowych i międzynarodowych i ich udział w ogólnych kwotach odpowiednich programów w regionie (dane UM WL i bazy projektów typu SL2014)

b. Przejawy

- pracujący w poszczególnych branżach/obszarach powiązanych z LIS i ich udział w zatrudnieniu w regionie (GUS, statystyka strukturalna przedsiębiorstw, statystyka rynku pracy)
- liczba nowo rejestrowanych przedsiębiorstw w klasach PKD związanych z LIS i ich udział w liczbie nowo rejestrowanych (GUS Regon)

c. Efekty

- liczba publikacji z regionu z bazy Scopus według słów kluczowych powiązanych z daną LIS – liczba i ich udział w publikacjach z regionu (baza Scopus)
- liczba zgłoszeń patentowych, patentów, znaków towarowych związanych z daną LIS (dane Urzędu patentowego Rzeczypospolitej Polskiej)

Wynikiem realizacji wsparcia działalności B+R obszarów kluczowych LIS powinien być ich rozwój w ujęciu bezwzględnym oraz względnym tj. w porównaniu do wartości danej zmiennej dla całego regionu. Monitoring ten powinien być realizowany w cyklu 2-3 letnim, jako dodatkowy do monitoringu w oparciu o działania współfinansowane w ramach wsparcia obszarów kluczowych LIS przewidzianych w Planie Rozwoju Innowacji, który powinien być realizowany w formie *on going*, zaś raporty z tej realizacji powinny być sporządzane corocznie.

B. Specyficzne:

- a. W oparciu o dane statystyczne – zbierane w cyklu corocznym (GUS)
 - Zielona Gospodarka - udział energii ze źródeł odnawialnych w regionie,
 - Zdrowie i jakość życia: liczba turystów krajowych i zagranicznych na 10 tys. mieszkańców, średnia życia kobiet i mężczyzn w województwie,
 - Innowacyjny przemysł– wartość dodana na pracującego w przemyśle lubuskim w stosunku do średniej dla kraju.
- b. Specyficzne w oparciu o dodatkowe badania bezpośrednie lub kwerendę internetową jakie mogłyby być realizowane w ramach obserwatorium - do opracowania w późniejszym terminie i realizowane w cyklach 2-3 letnich.

Poniższa tabela pokazuje odpowiedzialność za monitoring poszczególnych działań w ramach Programu Rozwoju Innowacji

PROGRAM ROZWOJU INNOWACJI WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO DO ROKU 2030

Tabela 18 Wskaźniki produktu i rezultatu dla Celu kierunkowego 1

Cele kierunkowy 1. Nasilenie działalności badawczo-rozwojowej prowadzącej do przełomowych innowacji w sektorze przedsiębiorstw i nauki					
Wskaźniki produktu	Wartość	Rok osiągnięcia	Wskaźniki rezultatu	Wartość	Rok osiągnięcia
cel 1.1.					
Konkurs na kluczowe obszary B+R LIS	1	2021	Wybór kluczowych obszarów B+R LIS	6	2022
Zgłoszenia partnerstw do konkursu na kluczowe obszary B+R LIS	10	2021			
Biura koordynujące współpracę w LIS	3	2022	Aplikacje zgłoszone do ogłaszanych konkursów B+R z LIS	36	2025
Konsorcjalne 3 letnie programy badawcze w ramach LIS na rzecz przełomowych innowacji	3	2023	Zgłoszenia patentowe	12	2026
Liczba uczestniczących przedsiębiorstw	9	2023	Skomercjalizowane w skali międzynarodowej wynalazki	3	2027
Liczba uczestniczących jednostek naukowych	6	2023	Uzyskane patenty europejskie	3	2027
cel 1.2.					
3 letnie programy badawcze startupów z LIS	15	2025	Zgłoszenia praw ochrony własności intelektualnej	15	2027
Wybrane projekty akceleryjne na wyzwanie technologiczne dużych firm	3	2024	Usamodzielnione start-upy, działające bez wsparcia po okresie akceleracji	3	2026
Wsparte podmioty – wynalazcy	50	2026	Raporty z badań gotowości technologicznej i rynkowej	50	2027
Wsparci rzeczniczy/doradcy patentowi/ w zakresie ochrony PWI	5	2023	Wdrożone innowacyjne usługi doradztwa patentowego/PWI	5	2024
Przyznane bony na innowacje	90	2024	Wdrożone działania innowacyjne w oparciu o raporty	90	2027
			Zgłoszenia patentowe	9	2027
			Wsparcie uzyskania PWI w skali międzynarodowej	9	2027
cel 1.3.					
Dofinansowane projekty B+R realizowane przez konsorcja MSP obejmujące firmę wysokiej techniki i / lub podmiot naukowy (spółkę celową) z LIS	6	2023	Zgłoszenia ochrony Praw Własności Intelektualnej	6	2027
Liczba wspartych MŚP	9	2023			

Źródło: Opracowanie własne

PROGRAM ROZWOJU INNOWACJI WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO DO ROKU 2030

Tabela 19 Wskaźniki produktu i rezultatu dla Celu kierunkowego 2

Cel kierunkowy 2. Ułatwienie rozpoczęcia i prowadzenia działalności innowacyjnej, początkowo o charakterze ulepszeń, w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw					
Wskaźniki produktu	Wartość	Rok osiągnięcia	Wskaźniki rezultatu	Wartość	Rok osiągnięcia
cel 2.1.					
Wsparte klastry z LIS	5	2023	Wdrożone usługi proinnowacyjne klastrów	5	2025
			Podmioty, które rozpoczęły działalność innowacyjną po raz pierwszy	25	2026
cel 2.2.					
Usługi audytu i doradztwa technologicznego dla MSP z obszarów LIS	100	2025	Wsparte MSP, raporty z usług audytowych	100	2025
			Potwierdzenia i opis rozpoczętych działań innowacyjnych przez wsparte MSP	40	2026

Źródło: Opracowanie własne

PROGRAM ROZWOJU INNOWACJI WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO DO ROKU 2030

Tabela 20 Wskaźniki produktu i rezultatu dla Celu kierunkowego 3

Cel kierunkowy 3. Promocja regionu jako miejsca dla prowadzenia działalności B+R+I względem interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych					
Wskaźniki produktu	Wartość	Rok osiągnięcia	Wskaźniki rezultatu	Wartość	Rok osiągnięcia
cel 3.1.					
Wsparte pomysły młodzieży i studentów	30	2025	Zgłoszenia PWI	5	2026
			Założone przedsiębiorstwa	5	2026
			Raporty z programów badawczych	20	2026
Liczba warsztatów dla opracowania strategii promocji Innowacyjnego Lubuskiego	6	2022	Strategia promocji Innowacyjnego Lubuskiego	1	2023
Liczba uczestników warsztatów	30	2022			
Portal Innowacyjne Lubuskie	1	2022	Liczba unikalnych odwiedzin portalu przez użytkowników	3000	2024
			Liczba opisanych inicjatyw i linków do stron innowatorów	300	2024
Nagrodzone przedsiębiorstwa liderzy innowacji	15	2022	Kampanie promocyjne liderów innowacji	15	2022
Wskaźniki produktu	Wartość	Rok osiągnięcia	Wskaźniki rezultatu	Wartość	Rok osiągnięcia
Kampania promocyjna marki Innowacyjne Lubuskie	1	2022	Rozpoznawalność marki Innowacyjne Lubuskie przez przedsiębiorców i studentów/przedstawicieli ośrodków akademickich - badania zlecone	15 %	2023
			Rozpoznawalność marki Innowacyjne Lubuskie przez przedsiębiorców i studentów/przedstawicieli ośrodków akademickich spoza województwa - badania zlecone	5 %	2023
Wskaźniki produktu	Wartość	Rok osiągnięcia	Wskaźniki rezultatu	Wartość	Rok osiągnięcia
cel 3.2.					
Kampanie promocyjne instytucji proinnowacyjnych względem inwestorów zagranicznych	5	2024	Liczba centrów B+R utworzonych przez inwestorów zagranicznych	1	2025

PROGRAM ROZWOJU INNOWACJI WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO DO ROKU 2030

			Liczba partnerstw / projektów B+R z udziałem podmiotów zagranicznych realizowanych w regionie	4	2025
Koncepcja badania potrzeb inwestorów zagranicznych obecnych i potencjalnych i analiz dobrych praktyk	1	2022	Liczba inwestorów zagranicznych objętych badaniem w kraju i za granicą	100	2023
			Raport z badania potrzeb inwestorów zagranicznych w kontekście B+R	1	2023
cel 3.3.					
Opracowanie koncepcji innowacyjnych usług wsparcia działalności B+R+I	5	2022	Zrealizowane pilotaże innowacyjnych usług wsparcia działalności B+R+I	5	2024
Ogłoszenie konkursu na najlepszą instytucję proinnowacyjną	1	2022	Liczba zgłoszeń do konkursu	9	2024
			Przyznane nagrody dla najlepszych instytucji proinnowacyjnych	3	2024
cel 3.4.					
Opracowanie koncepcji materiałów promocyjnych działalności B+R+I w Lubuskim	1	2022	Rozdane materiały promocyjne działalności innowacyjnej w Lubuskim	300	2024
Dofinansowanie uczestnictwa w wydarzeniach proinnowacyjnych	50	2027	Raporty z imprez proinnowacyjnych wraz ze spisem nawiązanych kontaktów	50	2027
Dofinansowanie organizacji wydarzeń proinnowacyjnych z promocją potencjału B+R+I regionu	15	2027	Raporty z imprez proinnowacyjnych wraz z opisem zrealizowanej promocji potencjału B+R+I regionu	15	2027

Źródło: Opracowanie własne

PROGRAM ROZWOJU INNOWACJI WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO DO ROKU 2030

Tabela 21 Wskaźniki produktu i rezultatu dla Celu kierunkowego 4

Cel kierunkowy 4. Wzrost prestiżu lubuskich uczelni jako ośrodków dydaktycznych i badawczych					
Wskaźniki produktu	Wartość	Rok osiągnięcia	Wskaźniki rezultatu	Wartość	Rok osiągnięcia
cel 4.1.					
Uruchomione kierunki studiów dedykowane LIS	3	2024	Liczba studentów na wspartych kierunkach	90	2024
Stypendia dla doktorantów wysokospecjalistycznych kierunków np. architektury dla wykształcenia własnej kadry naukowej tam, gdzie jej brakuje	8	2024	Uzyskane stopnie doktora	8	2026
Dofinansowanie zajęć realizowanych przez praktyków związanych z LIS na uczelniach	9	2025	Liczba godzin zajęć przeprowadzonych przez praktyków na uczelniach	180	2026
cel 4.2.					
Uruchomienie corocznego konkursu na stypendia dla najlepszych naukowców	1	2023	Przyznane stypendia dla najlepszych naukowców	10	2026
			Liczba publikacji z biznesem indeksowanych w WoS stypendystów	10	2025
			Liczba publikacji w WoS stypendystów	30	2026
			Liczba projektów ze środków zewnętrznych z udziałem stypendystów	5	2026
cel 4.3.					
Liczba wspartych spin offów z nauki	5	2028	Liczba raportów o wpływie wsparcia na rozwój firm	5	2029
Dofinansowane projekty B+R wspólne nauki i biznesu	10	2028	Liczba zgłoszeń patentowych/PWI	10	2029

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 22 Wskaźniki produktu i rezultatu dla Celu kierunkowego 5

Cel kierunkowy 5. Rozwój potencjału podmiotów lubuskiego systemu innowacyjnego w zakresie wsparcia działalności B+R+I i jego pozyskiwania					
Wskaźniki produktu	Wartość	Rok osiągnięcia	Wskaźniki rezultatu	Wartość	Rok osiągnięcia
cel 5.1.					
Utworzenie centrum LCBR w obydwu stolicach województwa (filia w Gorzowie Wlk.)	1	2022	Zrealizowane inicjatywy proinnowacyjne	30	2025
Pracownicy LCBR uczestniczący w kursach/studiach podyplomowych z zarządzania innowacjami	10	2024	Uzyskane certyfikaty/dyplomy ukończenia kursów/studiów podyplomowych	10	2025
Liczba wspartych inicjatyw w ramach lokalnej polityki innowacji	20	2026	Raporty z podjętych działań proinnowacyjnych	20	2027
cel 5.2					
Utworzenie sieci aniołów biznesu i jej dofinansowanie	1	2023	Liczba wspartych start-upów	20	2024

Źródło: Opracowanie własne

Spis tabel

Tabela 1 Lubskie Inteligentne Specjalizacje.....	17
Tabela 2 Aktualizacja zakresu inteligentnych specjalizacji po Procesie Przedsiębiorczego Odkrywania	24
Tabela 3 Strategia rozwoju Lubuskiego Systemu Innowacji.....	25
Tabela 4 Działania w ramach celu szczegółowego 1.1.	29
Tabela 5 Działania w ramach celu szczegółowego 1.2.	30
Tabela 6 Działania w ramach celu szczegółowego 1.3.	32
Tabela 7 Działania w ramach celu szczegółowego 2.1.	33
Tabela 8 Działania w ramach celu szczegółowego 2.2.	34
Tabela 9 Działania w ramach celu szczegółowego 3.1.	35
Tabela 10 Działania w ramach celu szczegółowego 3.2.	36
Tabela 11 Działania w ramach celu szczegółowego 3.3.	37
Tabela 12 Działania w ramach celu szczegółowego 3.4.	38
Tabela 13 Działania w ramach celu szczegółowego 4.1.	39
Tabela 14 Działania w ramach celu szczegółowego 4.3.	40
Tabela 15 Działania w ramach celu szczegółowego 5.1.	41
Tabela 16 Działania w ramach celu szczegółowego 5.2.	42
Tabela 17 Szacunkowe koszty działań w ramach PRI 2021	43
Tabela 18 Wskaźniki produktu i rezultatu dla Celu kierunkowego 1.....	46
Tabela 19 Wskaźniki produktu i rezultatu dla Celu kierunkowego 2.....	47
Tabela 20 Wskaźniki produktu i rezultatu dla Celu kierunkowego 3.....	48
Tabela 21 Wskaźniki produktu i rezultatu dla Celu kierunkowego 4.....	50
Tabela 22 Wskaźniki produktu i rezultatu dla Celu kierunkowego 5.....	51

Spis schematów

Schemat 1 System Lubuskiej Polityki Innowacji	26
Schemat 2 Cele lubuskiej polityki innowacji oraz czynności z podmiotami je realizującymi	27
Schemat 3 Podmioty kształtujące Lubuską Politykę Innowacji	27
Schemat 4 Model wdrażania Programu Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego	28

Wykaz pojęć i skrótów

Badania naukowe – prace podejmowane przez badacza lub zespół badaczy w celu osiągnięcia postępu wiedzy naukowej; obejmują badania podstawowe i badania stosowane. B+R – badania naukowe i prace rozwojowe. B+R+I – badania naukowe, prace rozwojowe i wdrażanie innowacji.

Digital Innovation Hubs, Cyfrowe Huby Innowacji – ośrodki oferujące przedsiębiorcom wsparcie w poprawie ich konkurencyjności, w głównej mierze poprzez pracę nad procesami biznesowymi i produkcyjnymi, rozwijanie produktów i usług wykorzystujących technologie cyfrowe. Ośrodki te działają jako punkty kompleksowej obsługi, zapewniając firmom dostęp do technologii, wiedzy, doświadczenia, wsparcia finansowego, analiz rynku czy sieci kontaktów.

Działalność badawczo-rozwojowa (zamiennie: działalność badawcza i rozwojowa, działalność B+R) – działalność podejmowana w sposób metodyczny w celu zwiększenia zasobów wiedzy (w tym wiedzy o rodzaju ludzkim, kulturze i społeczeństwie) oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla istniejącej wiedzy. Aby dana działalność mogła zostać uznana za działalność badawczo-rozwojową, musi spełniać pięć podstawowych kryteriów, tj. musi być: nowatorska, twórcza, nieprzewidywalna, metodyczna, możliwa do przeniesienia lub odtworzenia. Działalność B+R obejmuje trzy rodzaje aktywności:

- **badania podstawowe** – prace eksperymentalne lub teoretyczne mające przede wszystkim na celu zdobycie nowej wiedzy na temat podstaw zjawisk i obserwowalnych faktów, bez nastawienia na konkretne praktyczne zastosowanie;
- **badania stosowane** – oryginalne prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy, ukierunkowane przede wszystkim na osiągnięcie konkretnych celów praktycznych, np. znalezienia możliwych zastosowań wyników badań podstawowych lub też w celu określenia nowych metod i sposobów osiągnięcia konkretnych, z góry określonych celów. Badania te polegają na uwzględnieniu istniejącej już wiedzy i jej „poszerzeniu” z myślą o rozwiązywaniu konkretnych problemów. Wyniki badań stosowanych mają w zamierzeniu dotyczyć przede wszystkim możliwych zastosowań do produktów, operacji, metod czy systemów. Do badań stosowanych zaliczane są badania aplikacyjne, nastawione na opracowywanie nowych produktów, procesów bądź usług lub wprowadzanie do nich znaczących ulepszeń.
- **prace rozwojowe** – metodyczna praca opierająca się na dostępnej aktualnie wiedzy uzyskanej w wyniku działalności badawczej oraz doświadczeń praktycznych, mająca na celu wytworzenie dodatkowej wiedzy ukierunkowanej na stworzenie nowych produktów lub procesów bądź udoskonalenie już istniejących produktów lub procesów.

Działalność innowacyjna – całość działań naukowych, technicznych, organizacyjnych, finansowych i komercyjnych, które rzeczywiście prowadzą lub mają w zamierzeniu prowadzić do wdrażania innowacji.

Ekosystem biznesowy – sieć różnych organizacji, zaangażowana w dostarczanie określonego produktu lub usługi zarówno w formie konkurencji, jak i współpracy. Każdy uczestnik ekosystemu wpływa i jest pod wpływem innych, co w efekcie daje bezustannie ewoluującą relację.

Gospodarka o obiegu zamkniętym (zamiennie: GOZ, gospodarka cyrkularna) – model produkcji i konsumpcji, który obejmuje dzielenie się, dzierżawę, ponowne wykorzystanie, naprawę, odnawianie i recykling istniejących materiałów i produktów tak długo, jak to możliwe. Prowadzi do wydłużania cyklu życia produktów na wszystkich jego etapach, od projektowania, poprzez wytwarzanie, konsumpcję,

przetwarzanie, aż do zbierania i zagospodarowania odpadów, dążąc do pełnego ponownego wykorzystania materiałów i surowców.

ICT – technologie informacyjno-komunikacyjne, związane z przetwarzaniem, gromadzeniem i przesyłaniem danych i informacji w formie elektronicznej.

Infrastruktura społeczna – urządzenia i instytucje świadczące usługi jednostkowe w sposób zorganizowany w zakresie oświaty i wychowania, ochrony zdrowia, opieki społecznej, upowszechniania kultury oraz kultury fizycznej i turystyki. W jej skład wchodzi m.in.: szkoły, przedszkola, szpitale, ośrodki zdrowia, domy opieki społecznej, biblioteki, muzea.

Inicjatywa klastrowa – zorganizowane działanie na rzecz rozwoju i wzrostu konkurencyjności klastrów w regionie, obejmujące przedsiębiorstwa, administrację i/lub środowisko nauki.

Innowacja – nowy lub ulepszony produkt, proces lub ich kombinacja, który znacznie różni się od poprzednich produktów lub procesów organizacji i który został udostępniony potencjalnym użytkownikom (produkt) lub wprowadzony do użytku przez organizację (proces).

Innowacje społeczne – opracowywanie i wdrażanie nowych pomysłów (produktów, usług i modeli) w celu zaspokojenia potrzeb społecznych, tworzenia nowych relacji społecznych lub współpracy. Odpowiadają na naglące potrzeby społeczne i wpływają na proces interakcji społecznych, mają na celu poprawę dobrostanu ludzi. Są to innowacje dobre dla społeczeństwa jako całości, ale także zwiększają zdolność jednostek do działania.

Instytucja otoczenia biznesu – podmioty (bez względu na formę prawną) prowadzące działalność na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności, niedziałające dla zysku lub przeznaczające zysk na cele statutowe zgodnie z zapisami w statucie lub innym równoważnym dokumencie założycielskim; posiadające bazę materialną, techniczną i zasoby ludzkie oraz kompetencje niezbędne do świadczenia usług na rzecz sektora MŚP.

Instytut badawczy – państwowa jednostka organizacyjna, która prowadzi badania naukowe i prace rozwojowe ukierunkowane na ich wdrożenie i zastosowanie w praktyce.

Inteligentna specjalizacja – koncepcja transformacji gospodarczej, oparta na założeniu, że dzięki koncentracji zasobów wiedzy i nakierowaniu ich na ograniczoną liczbę priorytetowych działań gospodarczych kraje i regiony zyskają i utrzymują przewagę konkurencyjną w światowej gospodarce. W Polsce koncepcja inteligentnej specjalizacji jest realizowana równolegle na poziomie centralnym (Krajowa Inteligentna Specjalizacja) i przez 16 województw (regionalne inteligentne specjalizacje).

Jednostka naukowa – podmiot prowadzący w sposób ciągły badania naukowe lub prace rozwojowe. Do jednostek naukowych zaliczane są w szczególności: uczelnie, federacje podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, instytuty naukowe PAN, instytuty badawcze, międzynarodowe instytuty naukowe, Centrum Łukasiewicz, instytuty działające w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, Polska Akademia Umiejętności.

Kapitał społeczny – zbiór cech organizacji społecznych, takich jak sieci powiązań, związane z nimi, zaufanie, lojalność, normy zachowań cechujące daną grupę społeczną. O poziomie kapitału społecznego może świadczyć skłonność do oddolnych inicjatyw i samoorganizowania się ludzi oraz zaangażowanie obywatelskie. Kapitał społeczny przekłada się na skłonność do współpracy pomiędzy jednostkami i organizacjami.

KET (Kluczowe Technologie Wspomagające) – technologie o wysokim potencjale innowacyjnym, które cechują się: wysoką intensywnością badań i prac rozwojowych, krótkimi i zintegrowanymi cyklami innowacji, dużymi nakładami kapitałowymi oraz wysokimi kwalifikacjami kadry. Zgodnie z Komunikatem Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Przygotowanie się na przyszłość: opracowanie wspólnej strategii w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających w UE” (COM(2009)512), do KET zaliczono: nanotechnologię, mikro- i nanoelektronikę, w tym półprzewodniki, materiały zaawansowane, fotonikę, biotechnologię przemysłową i zaawansowane systemy produkcyjne. Rozwój i upowszechnienie rozwiązań opartych na KET ma horyzontalny, wieloaspektowy wpływ na gospodarkę dzięki możliwości zastosowania tych technologii w wielu różnych dziedzinach.

Klaster – geograficzne skupisko wzajemnie powiązanych firm, wyspecjalizowanych dostawców, jednostek świadczących usługi, firm działających w pokrewnych sektorach i związanych z nimi instytucji. Podmioty te zarówno konkurują ze sobą, jak i podejmują współpracę. Obok przedsiębiorstw składają się na nie jednostki B+R oraz IOB, także powiązane z nimi sieciami zależności i współpracy, która ma charakter dobrowolny, często nieformalny. Jednoczesna konkurencja i współpraca (tzw. „coopetition”/”kooperencja”) poszczególnych aktorów klastra ma przynosić wartość dodaną w postaci zwiększenia pozycji konkurencyjnej podmiotów na rynku, głównie poprzez poprawę ich wydajności i podniesienie zdolności do działań innowacyjnych.

Łańcuch wartości – sekwencja działań realizowanych przez współpracujące ze sobą przedsiębiorstwa, prowadząca od koncepcji produktu, przez różne fazy produkcji, dostarczanie produktu do finalnego konsumenta, po recykling lub pozbywanie się zużytych produktów. Kolejne fazy produkcji czy podprocesy skutkują podwyższeniem wartości dobra finalnego. Każdy z uczestników tej ścieżki ma wpływ na kształtowanie się łańcucha wartości innych przedsiębiorstw sektora. Poszczególne jednostki gospodarcze mogą obejmować więcej niż jedno ogniwo łańcucha.

Model biznesowy – indywidualny wzorzec, w oparciu o który dane przedsiębiorstwo funkcjonuje, generuje wartość dodaną i rozwija się.

Model terytorialnego bieguna wzrostu jako systemu czynników rozwojowych – pokazuje, iż by na danym terenie rozwijały się innowacyjne branże musi wystąpić wiele różnych czynników rozwoju wchodzących w skład różnych rodzajów kapitałów. Terytorialny biegun wzrostu cechuje się silną dynamiką i wysokim PKB na mieszkańca, co wynika z obecności na danym obszarze innowacyjnych branż i nagromadzenia kapitału naturalnego, fizycznego, finansowego, intelektualnego, społeczno-gospodarczego oraz administracyjnego. Biegun taki generuje efekty rozprzestrzeniania się wzrostu na ościenne terytoria. Innowacyjne branże, to szczególnie branże przemysłu i usług wysokiej techniki, a także przedsiębiorczość oparta na wiedzy. Wymagają one specyficznych czynników lokalizacyjnych opartych na wiedzy i stąd lokują się głównie tam, gdzie są takie determinanty rozwoju jak kapitał ludzki, infrastruktura wiedzy czy infrastruktura proinnowacyjna. Szczególnie wysokie poziomy kapitału intelektualnego nie są równomiernie rozmieszczone w przestrzeni geograficznej. Dlatego w gospodarce opartej na wiedzy wzrost gospodarczy będzie w coraz bardziej napędzany przez terytorialne i lokalne bieguny wzrostu. Dla uniknięcia niekorzyści związanych z szybkim wzrostem i nadmierną koncentracją działalności w danym obszarze, te bieguny muszą generować efekty rozprzestrzeniania, szczególnie w postaci impulsów proinnowacyjnych. Kapitał intelektualny i branże innowacyjne są kluczowym, ale nie

wyłącznym warunkiem wystąpienia silnych tendencji wzrostowych na danym terenie. W najsilniejszych biegunach wzrostu skupione będą liczne czynniki rozwoju, zaliczane do pozostałych grup kapitałów:

- naturalnego – zasoby naturalne, długość życia ludzi, odpowiednie położenie geograficzne, dobry stan środowiska naturalnego;
- fizycznego – prywatne i publiczne inwestycje, w tym zagraniczne oraz ich efekty w postaci infrastruktury transportowej, telekomunikacyjnej i akumulacji środków trwałych w firmach;
- finansowego – dostępność środków finansowych dzięki popytu krajowemu czy zagranicznemu, a także pomocy zagranicznej lub z instytucji finansowych;
- społeczno-gospodarczego – występowanie zarówno dużych jak i małych i średnich firm, prężność przedsiębiorstw, a stąd rynku pracy, będąca pochodną, m.in. dobrej organizacji i zarządzania, występowanie korzyści z aglomeracji w postaci klastrów przedsiębiorstw różnych branż oraz aglomeracji miejskich, występowanie pozostałej infrastruktury gospodarczej sprzyjającej pojawieniu się korzyści z aglomeracji jak parki przemysłowe czy specjalne strefy ekonomiczne, sieci społeczno-gospodarcze i nieformalne instytucje, np. w postaci organizacji członkowskich i stowarzyszeń;
- administracyjnego – dobre zarządzanie terytorium, bezpieczeństwo publiczne.

Obszar inteligentnej specjalizacji – zakres tematyczny opisujący część regionalnej inteligentnej specjalizacji, w oparciu o który organizowany jest proces przedsiębiorczego odkrywania. Uszczegółowieniem obszarów są dokumenty kierunkowe, wskazujące priorytety dla inicjatyw podejmowanych w ramach inteligentnej specjalizacji. Inteligentna specjalizacja województwa mazowieckiego jest określona przez cztery obszary tematyczne.

Otwarte innowacje (zamiennie: open innovation) – podejście do tworzenia innowacji, którego cechami wyróżniającymi są: połączenie pomysłów i wiedzy od różnych podmiotów (prywatnych, publicznych, trzeciego sektora) w celu współtworzenia nowych produktów i rozwiązań dostosowanych do potrzeb społecznych, tworzenie wspólnej wartości ekonomicznej i społecznej, w tym podejście zorientowane na obywatela i użytkownika oraz wykorzystanie zjawisk takich jak cyfryzacja, masowe uczestnictwo i współpraca.

Polityka rozwoju klastrów – ogół działań podejmowanych przez administrację publiczną, samodzielnie lub wspólnie z firmami, uniwersytetami i innymi podmiotami, które są skierowane do klastrów w celu zwiększenia ich potencjału i podniesienia poziomu ich konkurencyjności.

Polityka rozwoju w oparciu o klastry – zespół działań i instrumentów wykorzystywanych przez władze różnych szczebli dla podnoszenia poziomu konkurencyjności gospodarki poprzez angażowanie klastrów do realizacji zadań publicznych, zarówno na szczeblu regionalnym jak i krajowym.

Proces Przedsiębiorczego Odkrywania – działania angażujące interesariuszy (w tym m.in. przedsiębiorców, przedstawicieli nauki i IOB) w proces projektowania, wdrażania, monitorowania, oceny i aktualizacji strategii inteligentnej specjalizacji. Opiera się na założeniu, że interesariusze zajmujący się przedsiębiorczością posiadają najlepszą wiedzę lub potrafią najtrafniej ustalić, co jest mocną stroną ich aktywności, a przez ich bezpośrednie zaangażowanie możliwe jest wykorzystanie wiedzy, doświadczenia, znajomości rynków, aktualnych trendów i warunków konkurencji. PPO umożliwi weryfikację obszarów inteligentnej specjalizacji, pozwala na synchronizację przepływu wiedzy na temat szans rozwojowych dla przedsiębiorstw z regionu, z procesem tworzenia regionalnej polityki

(strategii) i jej priorytetami identyfikowanymi w zakresie kształtowania regionalnego ekosystemu innowacji.

Przemysł 4.0 (zamiennie: czwarta rewolucja przemysłowa) – zbiorcze określenie technologii i koncepcji organizacji łańcucha wartości, integrujących fizyczne i wirtualne czynniki produkcji w oparciu o zasady interoperacyjności, wirtualizacji, decentralizacji, przetwarzania w czasie rzeczywistym, orientacji na usługi oraz modułowości. Termin obejmuje złożony proces transformacji technologicznej i organizacyjnej przedsiębiorstw, w skład którego wchodzi integracja łańcucha wartości, wprowadzanie nowych modeli biznesowych, cyfryzacja produktów i usług. Wdrażanie tych rozwiązań możliwe jest dzięki wykorzystaniu nowych technologii cyfrowych, zasobów danych oraz zapewnieniu komunikacji w sieci współpracy maszyn, urządzeń i ludzi. Czynnikiem napędzającym transformację są coraz bardziej zindywidualizowane potrzeby klientów oraz wynikający z nich trend personalizacji produktów i usług. Czwarta rewolucja przemysłowa w szerszym rozumieniu odnosi się nie tylko do zmian zachodzących wewnątrz organizacji, ale także do powiązania technologii z codziennym życiem. Jej siłami napędowymi są m.in. zaawansowana robotyzacja, nowe materiały, Internet Rzeczy, sztuczna inteligencja, autonomiczne pojazdy i biotechnologia.

Przemysł (sektor) kreatywny – ogół aktywności gospodarczej związanej z działalnością twórczą. Sektor gospodarki, który, opierając się na kreatywności i umiejętnościach ludzi, tworzy nowe pomysły (np. dźwięki, teksty i obrazy), które są rozpowszechniane i dostarczane na rynek w postaci towarów i usług. Własność intelektualna jest cechą charakterystyczną produktu tego sektora.

Przemysł wysokiej techniki (zamiennie: high-tech) – dziedziny i wyroby odznaczające się wysoką tzw. intensywnością B+R. Według OECD do przemysłu wysokiej techniki zaliczane są: samoloty i statki kosmiczne, farmaceutyki, maszyny biurowe, księgowość i obliczeniowe, sprzęt radiowy, telewizyjny i komunikacyjny oraz przyrządy medyczne, precyzyjne i optyczne.

RSI – Regionalna Strategia Innowacji dla Lubuskiego czyli Program Rozwoju Innowacji 2020

FE WL – Fundusze Europejskie Województwa Lubuskiego 2021 - 2027.

Przedsiębiorstwo typu scale-up – etap rozwoju przedsiębiorstwa osiągnięty poprzez zwiększenie skali produkcji.

Smart City – miasto, które wykorzystuje technologie informacyjno-komunikacyjne w zakresie zwiększenia interaktywności i wydajności infrastruktury miejskiej, jej komponentów składowych i mediów, a także do podnoszenia świadomości mieszkańców. W szerokim rozumieniu miasto może być traktowane jako „inteligentne”, gdy jego inwestycje w kapitał ludzki i społeczny oraz infrastrukturę komunikacyjną aktywnie promują zrównoważony rozwój gospodarczy i wysoką jakość życia, w tym mądre gospodarowanie zasobami naturalnymi poprzez partycypację obywatelską.

SmartRadar – opracowane przez administrację rządową narzędzie informatyczne służące do gromadzenia, przetwarzania i prezentowania danych dotyczących krajowych i regionalnych inteligentnych specjalizacji w różnych układach, w tym czasowych i przekrojowych. SmartRadar wspiera proces monitorowania inteligentnych specjalizacji oraz koordynację działań podejmowanych na poziomie krajowym i regionalnym. Narzędzie dostępne jest pod adresem: <https://smartradar.smart.gov.pl37>.

Start-up – organizacja będąca na wczesnym etapie rozwoju, utworzona w celu poszukiwania powtarzalnego i skalowalnego modelu biznesowego. Start-up to przedsiębiorstwo innowacyjne o krótkiej historii, dużym potencjale wzrostowym, aktywnie poszukujące nowych rynków.

Tradycyjne gałęzie przemysłu – rodzaje aktywności gospodarczej, które ze względu na występujące lokalnie uwarunkowania posiadają potencjał do rozwoju w obszarach inteligentnej specjalizacji, pomimo stosunkowo niskiej aktywności innowacyjnej. Zwykle są to branże zaliczane do działalności niskiej lub średnio-niskiej techniki albo stanowiące kluczową, historycznie ugruntowaną specjalność lokalną (np. ze względu na występowanie dużej koncentracji danego typu przedsiębiorstw na małym obszarze).

B+R	Badania i rozwój
IS	Inteligentne specjalizacje
BDL	Bank Danych Lokalnych
CIT	Podatek dochodowy od osób prawnych
DF	Departament Finansów
DPR	Departament Polityki Regionalnej
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFTA	Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu (ang. European Free Trade Association)
EWT	Europejska Współpraca Terytorialna
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IS	Inteligentne Specjalizacje
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
JEREMIE	ang. Joint European Resources for Micro-to-Medium Enterprises (inicjatywa wsparcia mikro, małych i średnich przedsiębiorstw)
JESSICA	ang. Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas (finansowy instrument wsparcia na rzecz trwałych inwestycji w obszarach miejskich)
KOT	Krajowe Obserwatorium Terytorialne
KRB	Koncepcja Realizacji Badania
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (projekt z 17.12.2018)
MNiSW	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
MŚP	Małe i średnie przedsiębiorstwa
NGO	Organizacje pozarządowe (ang. non-government organization)
NUTS	Nomenklatura Statystycznych Jednostek Terytorialnych
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (ang. Organisation for Economic Co-operation and Development)
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PIT	Podatek dochodowy od osób fizycznych
PKB	Produkt Krajowy Brutto
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PO IIŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PO IR	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój

PO PC Program Operacyjny Polska Cyfrowa
PO PW Program Operacyjny Polska Wschodnia
PO WER Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
PPP Partnerstwo publiczno-prywatne
PPS Parytet Siły Nabywczej
PROW Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020
PZPW Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa
REGON Rejestr Gospodarki Narodowej
LIS Lubuskie Inteligentne Specjalizacje
RODO Rozporządzenie o Ochronie Danych Osobowych
ROPS Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
ROT Regionalne Obserwatorium Terytorialne
RP Rzeczpospolita Polska
RPO Regionalny Program Operacyjny
SIWZ Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SOPZ Szczegółowy Opis Przedmiotu Zamówienia
SOR Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
SRWL 2030 Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030
SWOT Analiza SWOT (ang. strenghts, weaknesses, opportunities and threats, czyli siły, słabości, szanse i zagrożenia)
SWW Samorząd Województwa Lubuskiego
SZOOP Szczegółowy opis osi priorytetowych
UE Unia Europejska
UMWL Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego
WPF Wieloletnia Prognoza Finansowa
RPO Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020
WUP Wojewódzki Urząd Pracy
ZIT Zintegrowane inwestycje terytorialne
ZWL Zarząd Województwa Lubuskiego